Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхеда!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 19 МАРТ № 23 (2235) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Юрта боахама къахьегамхой!
Беррига низ тІабахийта ялат дІадера
балхаш ханнахьа чакхдахарна, хІанзе а
Іалашде ялат дикагІа хьувкъилга,

БІАЬСТАННА—ДИКА КИЙЧО

Бахача наха кхачанна а, промышленноста бедала а, паччахьалкхенна кхыча гІулакхашта а эша юртбоахама продукци шортта хьаелга да Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда хьатІадоагІача ворхІ шера юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхар.

Съездо чІоагІъяьча коммунизм хьалъяра Іалаьмате йоккхача планаша дегаш урановттадаь бола юртара къахьегамхой семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъярна оарцагІа баьннаб. Колхозашка, совхозашка, ремонтно-технически а машинно-тракторни а станцешка ценгара-ценга шерагІа яржаш ханат социалистически яьх. Вай республикерча колхозаша, совхозаша бІарччача районаша социалистически декхараш тІаийдаьд укх шерреха а ялат дикка хьувкъаде, хьайбай продуктивность лакхъе, ялат, дулх, шура, тха, комсаш, сомаш кхыйола юртбоахама продукташ дукхха а дукхагІа хьае. Соахкарчул 1,3 дукхагІа чуда лаьрхІад ялат. Ялх миллион пунт совгІа ялат лургда укх шера паччахьалкхенна. Колхозийи совхозийи къахьегамхоша дош деннад лаьттанцарча балхий культура лакхъе, деррига юртбоахама балхаш агротехнико яххача тайпара чакхдаха, дІадиинача ялаташта ханнахьа гІулакх де.

Уж декхараш кхоачашдарна боккха лоархІам болаш да бІаьстанна ханнахьа кийчо яр, бІаьстан церрига балхаш дика вІаштІехьа даьха а ханнахьа а чакхдахар.

Республикерча дукхагІа йолча районаша дикка кийчо яьй бІаьстан балхашта. Тракторашт, ялат а кхыйола культураш а дІаювш эшаргйола еррига техника тояьй, тоъам балла дІаде фу Іалащдаьд, эша кадраш кийчъяьй, механизированни яраш а йолаш хьажкІаш лелаю звенош вІашагІъехкай, цар гІулакх дергдола хьажкІаш дІаювргйола кхаш белгалдаьхад. БІаьстан балхашта кийчо дикагІа яьращца лархІа йиш йолаш я Сунженски, Надтеречни, Наурски, Шелковской, Гудермесски районашкара дукхагІа йола колхозаши совхозаши. 172 эзар гектар я укх бІаьсти вай республикерча колхозашеи совхозашеи дІае езар. Алхха ялата лаьрхІа хьажкІаш юврглья 57,5 эзар гектар. Цул совгІа тоъал хьажкІаш юврглья силосаи мошача доакъараи. Республикерча дукхха колхозийи совхозийи вІаштІехьа даланзар даха шера гурахьа тоъам балла зябь аха. Цудухьа хІанз бІаьсти ялат дІаде 80 эзар гектарал совгІа лаьтта аха деза вай республике. Цо хьахьокх мел лоархІам болаш гІулакх да тракторашта, нохарашта, кхыйолча техниканна ший ханнахьа а дика а ремонт яр.

Цхьабакъда цхьацца йолча районашка бокъонца лаьрхІача хІанз а яь яланза я техниканна ремонт. «Назрановски» совхоза Яндарерчеи, Сурхо тІаьрчеи, Эккаж-къонгий юртарчеи отделенешка во яьй тракторашта а кхыча техниканна а ремонт. «Октябра 40 шу» яхача совхоза коарча ремонтни мастерске массехк трактор латт вІашагІ а яьха.

Ялат хьувкъара боккха лоархІам болаш да дІаде дикагІа дола фу Іалащдар. Іилмо а практико а хьагойт дика фу дІадийнача кхашкара хІара гектара тІара цаІ ах—шиъ центнер дукхагІа ялат долта. Цудухьа вай республикерча дукхха колхозашеи совхозашеи хьажкІийи, кенеи, берцеи фу цІена даь тІа миштa доал хьожаш зем а баьккха дІаде кийчдаьд. Кхоачам хиллал яц республике дІаюв коартолаш, цхьацца дола баьца даарий ги. Масала, «Назрановски» совхозе хІанз а 200 тонн дІаюв коартол эш.

Ялат хьувкъийтарна Іалаьмате дика да кхоца а кхыча удобренешца а лаьтта тоадар. Из кхета а деш республикерча дикагІа йолча колхозашеи совхозашеи шоай кхаш моттигашкара а минеральни а удобренеш а ехкаш хьаьндаьд. Цхьабакъда, дукха я вай республике цу боккха лоархІам болча гІулакха цукха уйла ца еш а шоай кхаш хьаьндаь тоа ца деш а колхозаши совхозаши. Дерригача Іай цхьаькха тонн кхои кхыча удобренейи йихьаяц кхаш тІа Самашкински совхоза кхоалагІчеи йиъЛагІчеи отделенеша, Сунженски районерча «Восход», «Красный Октябрь», «XX партсъезд» яхача колхозаша, иштта кхычар.

Юрта боахам дІахо дегІабоалабарна вай республикерча къахьегамхошта шоаш тІаийца декхараш кхоачашдулургдац лаьттанцара балхаш агротехнико яххача тайпара ца дойя. Цудухьа лаьтташ тоадара гІулакхгара массаза бІарг локхаш хила еза партийнии советскии организацеш.

ТІехьа яьнна яле а бІаьсти гарга гІертай. Денгара денга йІоахлуш латт. Дукхагіа йолча моттигашкара лоа дІадаьннад. Кіеззига денош мара дисадац ялаташ дІаде нах болабала. Хіара колхоза, совхоза, отделенен къахьегамхой декхарийла ба гарггарча деношка бІаьстан балхашта кийчо яь яккха. Чоккха тоаяь яха еза тракторашт, сеялкаш, кхыйола техника. Сухалбаь кийчде деза дІаде фу, ди а бийса а ца къовсаш сихде деза кхашка кхо дуллилга. Сихха вІашагІъехка яха еза хьажкІаш лелаерий звенош, хІара звенона ше-ший участок дІахьожае еза.

Ханнахьа уйла е езаш гІулакх да лаьтта оахаш а ялат дІадуш а йоахкача тракторашта доагам, хий, механизаторашта кхача, кхыдола эша хІамаш тІадахьар. Ший ханнахьа йоакхо йинза яргьяц складашкара фу кхай тІа дІадахьара. ХІанззе а оттае еза бІаьстан балхий график. Уж деррига гІулакхаш тІехьа ца доахаш де дезаш да, кІана аьлча, бІаьстан ялат дІадера болх ханнахьа чакхбаькхарна эшаш да уж.

Колхозникий, совхозий болхлой, юртбоахама специалистий декхар да семилеткан хьалхарча бІаьстанна дика кийчо яр, деррига готай балхаш агротехнико яххача тайпара чакхдакхарца ялат дикагІа хьувкъаргдолаш дІадер.

Шеко яц вай республикерча юртбоахама къахьегамхоша бІаьстан балхаш дика чакхдоахаргхилара а хІаьта цар ялат дукхагІа чуда, баьца даараш, сомаш, комсаш, дулх, шура, тха, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагІа яхарна шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдергхилара а.

Нах чубахача цІеной тховнаш аьшкбетонаца къовлар

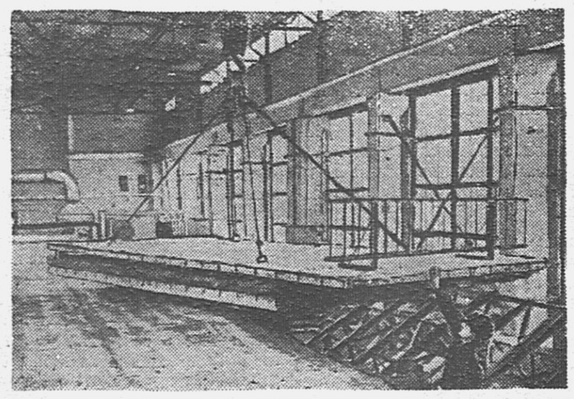

МОСКВА. ССКП XXI-ча съездо оттаяьча 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара контрольни цифраш тІа аьннад: «городашка ду нах чубаха цІеной тховнаш хІаманца дІоах а деш аьшкбетонаца е асбошиферца къовла долацар бакъахьа лоархІалда, нах чубаха цІеношн тІа аьшк деттилга соца а деш».

Главстроян «Прокатдеталь» яхача ше къаьстта йолча конструкторски бюрос кийч а яьй строительствона юкъе а йихьай бада боацаш деча цІеношта тІаехка панелаш. Уж кийчъю минеральни боамби юкъе а боалаш аьшкбетонах яьча шин Іаькъах латташ. Панела лохера Іаькъа лакхерча этажа тхов а ба, хІаьта лакхерча Іаькъана рубероид, и кх. йола хІама тІатох. Машара проспекте хьаллаь нах чубаха цІеношн эггара хьалха цу тайпарча панелашца къайла да.

ЦІеношн деча доладаьча цу нердача гІулакхо торо хулийт аьшк тІатоха а ца дезаш, бада боацаш цІеношн къовла, уж чехкагІа а дарегІа а хьалде.

Сурта тІа: я бада а боацаш цІеношн къовла, аьшкбетонах яьча шин Іаькъах латта панель.

Н. Грановске фото. **ТАСС фотохроника.**

ДИКАГІЧАРЦА НИЙСЛЕ!

Боккха производственни толам

ССКП XXI-ча историческеи съезда решенеша дегаш гІоздаьха чІоагІа къовсам лоаттабу Грознерча химически завода болхлоша семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе а, дукхагІа продукци арахецца а. Йоккха производственни толамаш йоагІаргйолаш дІадаьхьа чІоагІа къовсам лоаттабу Грознерча химически завода болхлоша семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе а, дукхагІа продукци арахецца а. Йоккха производственни толамаш дІадаьхьа чІоагІа къовсам лоаттабу Грознерча химически завода болхлоша семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе а, дукхагІа продукци арахецца а. Йоккха производственни толамаш йоагІаргйол

ДИКАГІБАРИЙ ТОЛАМАШ

1959 ШЕРА 1 ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1 МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХІАРА ІАТТАГАРА 350-и КХЫ ДУКХАГІЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА РЕСПУБЛИКАН ШАЬРАЧА ЯДАЧА РАЙОНАШКАРЧА КОЛХОЗИИ ДОЯРКАШ

Амриева Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 715
Вербицкая Д. — Сунженски района Красни Арми цІерагІа колхоз 680
Комаренко П. — Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 652
Степанова Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 634
Авилова Е. — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 619
Кугаевских Т.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 610
Хайбулина О. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 610
Табунцова Т. — Сунженски района XIX-ча партсъезда цІерагІа колхоз 607
Щербатова М.—Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 602
Сдобникова Е.—Сунженски района Кирова цІерагІа колхоз 600
Нилова В. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 596
Мострикина Н.— Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 579
Тройдокало Н. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 576
Колесникова Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 563
Мерчанская М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 557
Белан А. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 531
Пономарева А. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 550
Кузнецова З. — Шелковской района Сталина цІерагІа колхоз 541
Безреброва Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 527
Коврикова В. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 522
Жербень Х. — Сунженски района XIX партсъезда колхоз 518
Никитина Л. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 510
Заболотина З. — Сунженски района XIX партъезда цІерагІа колхоз 509
Толоконникова М. — Наурски района «Россия» яха колхоз 490
Алехина Н. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 489
Проценко Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 488
Губина Р. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 486
Попова Н. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 480
Борщевская Н. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 480
Самарцева Е. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 478
Никандрова Л. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 469
Жербень М. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 469
Баранкова Т. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 467
Грибнева Т. — Шелковской района «Кавказ» яха колхоз 420
Тельпук М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 462
Ткачева Г. — Наурски района Калинина цІерагІа колхоз 461
Неткачева Е. — Сунженски района Красни Арме цІерагІа колхоз 460
Недосекова З.— Сунженски района XIX партъезда цІерагІа колхоз 457
Маркова А. — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз 457
Купакова Ф. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 457
Пирогова А. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 455
Чуланова Е. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 455
Камзарова М.— Сунженски района «Победа» яха колхоз 454
Яндиева Р. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 444
Глобенко Р. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 440
Балакшина В. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 436
Мыльникова Н. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 436
Зубкова Т. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 433
Печкан М. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 432
Григорьева Р.— Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 432
Фоменко В. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 430
Компанейцова Н. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 428
Ланговая М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 424
Пучина М. — Наурски района «40 лет Октября» яха колхоз 423
Багдаткина М. — Сунженски района «Побада» яха колхоз 422
Шенцова Н. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 421
Чередняков Н. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 420
Павленко А. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 418
Семина Т. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 415
Савина Н. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 414
Казакина Л. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 412
Лихтей М. — Наурски района Калинина цІерагІа колхоз 407
Прохочева Г. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 406
Бокова М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 403
Черникова О. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 396
Бычкова А. — Наурски района «40 лет Октября» яха колхоз 390
Крымова Т. — Наурски района Калинина цІерагІа колхоз 390
Раневская И. — Наурски района «Россия» яха колхоз 389
Ткаченко В. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 385
Ершова С. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 379
Батулина С. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 377
Малярова А. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 377
Шевченко А. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 374
Ремезова М. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 371
Шелельо М. — Наурски района Ленина цІерагІа колхоз 370
Степанова А. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 368
Надмудинова Е. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 365
Дохненко Т. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 357
Анисимова М. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 357
Зверева А. — Грозненски района 1 Мая цІерагІа колхоз 356
Лыкова В. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 354
Жирютина З.— МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз. 354
Ефимова М. — МагІалбика района «Кавказ» яха колхоз 352
Шальнова О. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 351

1959 ШЕРА 1-ЧА ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1-ГІЧА МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХІАРА ІАТТАГАРА 300-И КХЫ ДУКХАГІЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА ЛОАМА РАЙОНАШКАРЧА КОЛХОЗИИ ДОЯРКАШ

Эльсаева С. — Ножай-Юртовски района Калинина цІерагІа колхоз 435
Акбулатова О. — Советски района «40 лет Октября» яха колхоз 408
Тазоева К.— Курчалоевски района Ленина цІерагІа колхоз 361
Вахидова Р.—Курчалоевски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 356
Эдильханова Д. — Курчалоевски района Ленина цІерагІа колхоз 328
Белалова Э.—Курчалоевски района Ленина цІерагІа колхоз 316
Мусаева М.— Курчалоевски района «Дружба» яха колхоз 315
Успаева А. — Курчалоевски района XX партсъезда цІерагІа колхоз 300

1959 ШЕРА 1-ГІЧА ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1-ГІЧА МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХІАРА ІАТТАГАРА 350-И КХЫ ДУКХАГІЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВОН СОВХОЗИИ ДОЯРКАШ

Жукова Е. — Предгорный яха совхоз 593
Пшеничная В. — Грозненски шурий совхоз 589
Шестак Е. — Ермоловски совхоз 572
Бурцева Е. — Ермоловски совхоз 563
Томилина О. — Предгорный совхоз 541
Ахматова А. — Предгорный совхоз 528
Пронина Г. — Предгорный совхоз 489
Усманова Д. — Предгорный совхоз 482
Тарамова Д. — Ермоловский совхоз 482
Багураева Р. — Предгорный совхоз 465
Борисова К. — Горячеисточненски совхоз 462
Галаева З.—Ингушски совхоз 440
Аристова А. — «Горец» яха совхоз 435
Комплектова А.— № 1 йола Шурий совхоз 428
Рассуханова З. — Горячеисточненски совхоз 424
Мартынова Т. — № 1 йола Шурий совхоз 423
Муталиева Л. — Ингушски совхоз 421
Султаналиева А. — Гудермесски совхоз 421
Девицкая Р. — № 1 йола Шурий совхоз 419
Мусуркаева Т. — Горячеисточненски совхоз 413
Скибо Е. — «Горец» яха совхоз 408
Гайсаева С. — «Горец» яха совхоз 402
Сологубова Н.— Грозненски шурий совхоз 400
Козанеско Л. — Грозненски шурий совхоз 392
Исаева Х. — Ермоловски совхоз 391
Стромилова М.—№ 1 йола Шурий совхоз 389
Еременко Е. — Горячеисточненски совхоз 388
Кагерманова Н. — Грозненски шурий совхоз 387
Алексеева П. — Горячеисточненски совхоз 385
Яковлева О. — № 1 йола Шурий совхоз 383
Жукова А. — Предгорный совхоз 382
Гончар В. — Горячеисточненски совхоз 381
Пащенко Н. — Грозненски шурий совхоз 376
Бангаева Ш. — Горячеисточненски совхоз 374
Антонова В. — Грозненски шурий совхоз 369
Салтаева З. — Надтеречни совхоз 368
Махмудова А. — Гудермесски совхоз 367
Ахаева М. — Лермонтовски совхоз 365
Макалова З. — Ермоловски совхоз 361
Юсупова Х. — Надтеречни совхоз 361
Ефремова М. — № 1 йола Шурий совхоз 359
Сайдулаева С. — Надтеречни совхоз 359
Томилина М. — Предгорный совхоз 356
Воробьева Т. — № 1 йола Шурий совхоз 355
Гаврюшина А. — № 1 йола Шурий совхоз 356
Яковлева В. — № 1 йола Шурий совхоз 356
Заикина Р. — Горячеисточненски совхоз 355
Яхьяева М. — Горячеисточненски совхоз 352

Дика агитбригада

Тарно - мебельни комбинате делкъига перерыв хилар. Дукха нах гулбелар сборочни цехе. Укхаза баьккар болхлойн гІулаккхера нахи. Шоашта моттиг йол-йолча Іохайшар уж. Массанена ховш дар Ленина цІерагІча культуран Дворца агитбригадо концерт оттаделга.

Сакъердаме цІи я агитбригадах тиллар: «ЦІенача дегаца, чІоагІача сибазаца». Цхьатарра йола костюмаш тІаювх агитбригаде дакъа лоацарашта, Іажагіча кочамаш тІа диллад дарт диллад агитбригадо шийца телаца занавеса тІа.

Концерт долалу. Цул тІехьагІа бригаде дакъа лоацараша дувц комбинаторча дикагІа болча коммунистически къахьегаха бригада аьнна цІи яккхарна къовсам лоаттабеча болхлоша даьхача толомех лаьца. Бувцараш ба шоай балха нормаш тІехкхоачашъеш, кхыбаршта хьокхам телаш бола цІена дегаш дола болхлой. Царна юкъе ба нохчий, гІалгІай, эрсий, иштта кхы къамах бола нах.

Комбината дикагІа болча болхлоша дехарца тайп-тайпара иллеш доах артисташа.

Дегал совгІа сибаз а ма-дий бригадан занавеса тІа. ТІаккха бригадо бувц балха юкъерча кхоачамбоацарашта бехке бараш. Ладувгіараш юкъ-юкъе бел, цар къамаьлех ховш да уж раьза болча. Сушилко болх дика бергаш, болхлошта дикагІа цахча хьатІакхуьлардолаш болча гІулакхаг во хьож механик йола Гусева. Шофер волча Кочнев Алексейс во лелаю автомашина. Уж а, кхы бола болхлой а комбината кулгалхой а бувц агитбригадо.

Мишта хов-тІш бригаданна уж бакъдараш? Концерт оттаде шоай хьабахкалехьа комбинате хиннаб бригадан членаш. Цхьаболча агитбригадан членаша болхлошта концерт оттадешшехь а воккар арахийцар сатирически газет. Концерт даьлча цехе хьалтехар из.

Дукха концерташ увттаду Ленина цІерагІча культуран Дворца агитбригадо: Черноречьен, Кирова цІерагІча поселка клубашка, предприятей цехашка, иштта кхычахьа.

Агитбригадан коллектива доккха сий даьннад болхлошта юкъе.

ЧІоагІа бакъахьа дар хІара клубе иззамо йола агитбригадаш вІашагІъйохкаре.

БЕРГЕР Я.

Республикан железнодорожни транспорт ворхІ шера чухь

ССКП XXI-ча съезда соцамаша Іалаьмате доккхий декхараш оттадаьд Советски железнодорожни транспорта хьалхашка. ВорхІ шера чухь овлан тІара технически эргаяккха лаьрхІа я транспорт. Масала: электровозаши тепловозаши леларгдолча магистралий дІоахал 100 эзар километрага кхоачаргда, хІаьта дІаюха кхухьаш бола мухь шозза дукхагІа хургба. 10-эзар километр гаргга керда машиннаькъаш дохкаргда, хІаьта билла уллачоа улув гІолла кхы бархІ эзар километр гаргга машиннаькъаш а дохкаргда.

Нохч-ГІалгІай республикера железнодорожникаш дег тІара раьза золаш кхоачашъе болабеннаб коммунистически партес оттаяь Іалаьмате йоккха план. Из кхоачашъе шоай низ кхоачаргхиларах дог тийша а ба уж. 1959-ча шера цар тІаийца декхараш да, мухь тІаботтара план 101 процент кхоачашъе, планаца нийсдича мухь дІа-юха кхахьарга ІІабода мах 1 процент лохбе, юкъера лаьрхІача хІара поезда дозал нормал совгІа 10 тонн лаккде. Сихха мухь тІаботтара метод шерра йоаржаярца дополнительни мухь кхахьа 1500 вагон мукъаяккхеи нормаца нийсдича деннеи буси локомотивашка бархІ километр дуккагІа никъ байтеи лаьрхІад цар.

Доккхий декхараш тІаийцад шоашта вагонникашеи путейцашеи, энергетикашеи паровозникашеи, иштта кхыболча Грозненски железнодорожни отделенен болхлошеи.

Боккха болх бе лаьрхІад тха рационализатораша укх семилеткаХ. Цар лаьрхІад рационализаторски предложенеш юкъейоалаярца семилеткан плана фонде ер шу йистедоаллаш 600 эзар сом ахча Іоаде. Иштта доккхий декхараш железнодорожникаша тІаэцара бахьан да дІадахача шерарча балхах хьокхам а эцаш йолаш йолча торонех бизза пайда эцарца церрига хьинар тІадахийта ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъе лерхІилга.

1958-ча шера железнодорожникаша шера йола мухь дІа-юха кхахьара план ворхІ ди хьалха кхоачашъяй, хІаьта вагонаши локомотиваши сихагІа лелилга Іалащдаьд, дІа-юха кхухьача мухьах дІадодар кІезигдаьд, къахьегама овсарал лакхъяй. ДикагІа болча машинисташа-тяжеловесникаша локомотивий кхоачамех пайда а эцаш дІадахача шера 34 эзарнел совгІа беза мухь кхухьа поездаш дІа-юха йигай. Цу поездашца планал совгІа 14 миллион тонн мухь бихьаб. Цу тайпарча дикача машинистех лархІа безаш ба Грозненски локомотивни депон машинисташ нн. Форис, Шиоров, Дзандаров, Гудермесски депон машинисташ нн. Радченко, Трепачев, Федотов, иштта кхыбараш.

1958-гІа шу тха отделенен железнодорожникаша йистедаькхар боккача пайданца, из ба итт миллион сома лоархІам бола пайда.

Грозненски отделенен предприятей болхлой семилетни плана чІоагІа раьза болаш а из могаеш а ба. Тха отделенен план укх тайпара я: 1965-ча шера мухь дІа-юха кхахьара объем 37 проценти мухь тІаботтара план 76 проценти лакхлургья, хІаьта вай республикан магистралашка гІолла пассажирски поездаш лелилга лакхдаларца из план кхоачашъе вІаштІехьа а даргда. СемилеткаХ вай магистралешка гІолла йолаялийта лаьрхІа я Баку—Воронеж, Минеральные-воды — Саратов, Новосибирск — Минеральные-воды яха Грозне тІолла чакх а ювлаш леларгйола поездаш.

Цу хоама чІоагІа раьза хилар отделенен болхлой.

Иштта раьза хилар тха железнодорожникаш Грозный — Гудермес яхача участке шоллагІа бола машинникъ булларгба, аьнна хоам хилча а.

Грозненскии Гудермесскии депош эггара лоархІамегІа хургья Орджоникидзе цІерахча машиннаькъа тІа. Цудухьа семилеткаХ низ болаш йолча тепловозашца Іалашъяь хургья уж депош. 1963 шера еррига тха отделени тепловозашца мухь дІа-юха кхухьаш хургья. ХІара денна лакхлуш латта мухь дІа-юха кхухьилга Іалашде отделенес 150 миллион сом ахча дІадахийта лаьрхІад.

Вай железнодорожни транспорт ворхІ шера чухь лакхъяларга хьежжа железнодорожникий хьашташ Іалащдарна йоккха йоакхо е а лаьрхІад.

СемилеткаХ отделене хьалдаь даргда 48 эзар квадратни метр нах чубаха цІеношш. Цо торо хулийтаргья беррига железнодорожникаш квартирашца Іалашбе. 1959 шера хьалде доладергда Гудермесе 24 квартира йола ши цІаи, хІаране чу 16 квартира йола 3 цІаи, хІаьта йиъ-йиъ квартира йола 28 цІаи. ХІанзе а кийчо еш я 60 квартира лаьрхІа дукхха этажаш йола цІа хьалдара а. Грозненрча станцен - вокзала гаьна доащдаш хьалде лаьрхІа да из цІа.

ВорхІ шера чухь хьалъе лаьрхІа я железнодорожникашта культуран учрежденеш а, детсадаши, детяслеши а. Железнодорожникашта ер шу йистедоаллаш хьалъяь дарцда культуран Дворци, спортивни залш, поликлиникеи.

Уж еррига цифраш Грозненски железнодорожникашта дика йовзаш я. Цудухьа вай мехка семилеткаХ хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра кхайкарал даьча хана беррига железнодорожникаши, вагонникаши, движенцаши, связисташи, тепловозникаши чІоагІа раьза хилар цу тІахьехама. Ерригача предприятешка вІашагІйохка йолайир коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара тІехьа къовсам лелабу бригадаш. ХІанз 70-нел совгІа цу тайпара бригадаш я тха. Болхлоша лаьрхІад коммунистически хьисапе баха а деша а, къахьэга а. ВорхІ шерара план ханал хьалха кхоачашъяра тІахьехача метте инициатор хилар Грозненски вагонни депон коллектив. ХІанз хІара бригадо, смено, хІара болхлочо шоай лицевой счеташ хьайийлай. Цар тІа дІаязъяй семилеткан хьалхара коталонаш.

Уж бригадаш вІашагІйохкача доккха новкъостал дир партийнии комсомольскии организацеша. Къонача железнодорожникашта хІанз кастката тел из сийдола цІи. Дика йовзаш я станци Грознен комсомольско-кагирхой вагонни депон бригадаш. Къаьстта дикагІа лоархІаш я царех мастер коммунист Феоктистов керте латташ йола автоконтрольня пункт. Семилеткан хьалхарча шера фонда 150 планал совгІа воздухоразпределителаш кийчъяй цу коллективо. Технически хьажара пункте ах бетта безотцепочни методада тоаяь яькхай 77 вагон. Семилеткан фонда планал совгІа 150 воздухокходир. Доккхача къахьегама хьинарца вагонаш вІашагІъехкаш волча нов. Гусаковс коммунистически хьасапе цІена къахьегарца ший лицевой счета тІа хІанзехьа а 6 эзар сом Іоадаьд. Нов. Гусакова хьокхамца станци Грознен поездаш вІашагІъехкаш йолча бригадаша шоай лицевой счета тІа духхьал цхьан январь бетта 32 эзар сом Іоадаьд.

Рационализатораш а болабеннаб семилеткан чотах шоай предложенеш балха юкъе кхувла. Иштта вагонни депон мастера коммуниста нов. Безручкина массехк предложени йоалаяьй, хІаьта цу депорча токара Мисерханов Абухьасана производствон процессаш тоаяра лаьрхІа йола шиъ приспособлени е, аьнна предложени яьй. Паровоза машиниста Айдаев Іусмана 362 килограмм доагам кходаьд, хІаьта Быкадорова Аннай малярий бригадо шоай лицевой счета тІа 1200 сом ахча кходаьд.

ХІанз шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба железнодорожни транспорта предприятей болхлой. Поездаш вІашагІъехкаш волча нов. Пушкинеи, стрелочница нов. Шмелеваси шоай сменни задани 1,5-зза кхоачашъю. Нохч-ГІалгІайчен железнодорожникаша Дагестана железнодорожникашца яхь лелаю.

Шеко яц XXI-ча съездо дог айдарца, кхы а чІоагІагІа низ тІабахийта, ворхІ шерарча плано хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш вай железнодорожникаша къахьегаргхиларах.

И. КИЧИК,
железнодорожни Грозненски отделенен начальник.

ПЛАНАЛ СОВГІА ЛОАККХ ЧОН

ЗАПОРОЖЬЕ. «Запорожсталь» яхача завода доменщикаша 1959 шерара план ханал хьалха кхоачашъе а заданел совгІа 15.000 тонн чон дала а аьнна декхараш тІаийцад.

Уж декхараш кхоачашдеш латт. Планал совгІа эзараш тоннаш чон лоаладаьд.

Сурта тІа: дикагІа болча гарновойх вола Евгений Луговой ва. ХІара бетта задани тІехкхоачашъю цо.

А. Красовске сурт. ТАСС фотохроника

Тахан лоамашка

(ХИННАЧА БІАРГАДАЙНАР)

Идрис БАЗОРКИН.

ТалгІеша баьккача кІайча чопа юкъе гІолла хехка дода кема санна, никъ а букъаш лоама тІара чухьекхача лай дарца духьал хьийдда йода сигал бесса «Победа». Аьттехьара лоама берди, аьрдехьара наькъа кІалха гІолла дода Тирк яха аьлин, цунна цехьара лоамаши, юха удаш санна, къайладувл.

Чимел тІехдаьлча Военно-Грузински новкъара аьрдехьа бодача, чІожах тІехбоалача новкъа дахар тхо.

Эзараш шераш цІадахад Тирк укхаза ІувгІаш. Деррига къухь доккхийча тІойх хьал а дикъа, тІаккха ше дедда кІалахал из. Мича лахалоттеш поэташа массаза а тамашийна хІамаш шийх дувзаш, кьадоагІа къаьна Тирк? Лоама кІалхха йэал Эзми ГЭС. Лоамана юккъе гІолла яьккхача туннелах чакх а даьнна, цу ГЭС турбашка чухьал из, ший турпала яиз наха пайдана дІабала, царна сердал яла. Вай хана из низкхоача турпал вайца «балха ух» хІара денна, «ДІаьхача Къухьа» гІолла тІех а даьнна, Новрени Черзленнени шаьрача бердашка кхаьчача мара са ца лоІаш.

Буц-га а маьлха йІовхал а дукха хиларца гІоръяьнна Іармхин чІожкІоаргача лай кІал улл. Аьхки дукхеи чоп а боаккхащ сихеи дода Іармхий, хІанз сатийна а кІезига а ца из, хІаьта цунна тилла тІий ца доагІаш доккха хет. Тхо юха сайцар. Машинаца вохалургвоацаш лоамаш моттигаш яр дІахо. Шофер, ...ниъ дика а бийца дІавахийтар аз.

Чехка баьдлуш йоагІар. Іочу хьежача гаьнна гуш хинна хий дехко къайладаьккхар. Лаьттара гІоттадийя, хьахьокхаделча кІарцхал Іоттаделча санна хетадолийташ, лоа а хьекхаш, мух баьлар чІожа чу. ДІаваха йиш йолаш цацар. ЖІайраха школен директор волча бийса а яьккха, Іурра ваха араваьлар со. Дукха голаш етташ никъ бар колхозе правленена тІабодаш хиннар. ДІахьежача гоннахьа гуш дар бІаргашка сий тувсийташ кІай нана лоамаш. Фо дар Іалаьмате цІена а, цІаькхха дог ца Іабаш даал а, кер хаххе паргІата боаккхаш дика а. Лоама кІалха керда даьча цІеношш тІара нийса урагІа ухар кІай кІур. ЦІеной тховнаш тІа ягІа радиоантеннаш. Эзараш шераш даьннача гІалаш тІа а ягІа уж. Селлар къаьна яле а, цар а ду къонача вай заманна гІулакх.

Наькъа аьтта а аьрца а оагІорахьа сигал бесса, нийса дегІа бІоагІий даГІа. Царна тІатеха доахк колхоза ворхІ шерара план кхоачашъе нах тІахьехаш а ца плана цифраш а тІайола лозунгаш. Цу таблицех а укхаза веначоа дикка йовзаргья колхози цун уйла тІаозаш йола перспективаши.

Лохерча ЖІайраха наькъ тІа хьалтеха доал «Шерипов Асланбека» цІерах йола колхоз аьнна. Укхаза, республикан доазув хаддача уллача къаьнача ЖІайраха бахача наха шоай юрта ваьча а хьалкхийнача а воккхача революционера — гІалгІай сийдолча виІий Ахриев ГІапура новкъоста, цун революцена тІагІолла волча веший — нохчочун Шерипова Асланбека цІи тиллай шоай колхозах. ДІадахар а, карарадар а, тІехьа тІацоагІар а цаІ долча, вежарашка долча халкъий дохаргдоаца доттагІал кхы тІа а цунца чІоагІ а деш.

Керда даьча цІеношка улла, массанахьа а хоржамех дола плакаташ хьалтеха хозъяьча юрта Советан Чувра наькъан къаьнарча вІовнеи тІех а ваьнна, ардакхех яьча карта тІавахар со. Цу карта 20 метр лохехьа колхоза правлении, цун центральни усадьбан гІишлоши яр.

Советашка хоржамаш деча дезача ценга кийчлора укхаза нах, уж дика чакхдаха гІерташ. ЖІайрахарча юрта Совета доазув Военно-Грузински новкъара доладенна лоамашка гІолла 60 километр малхбузехьа кхоачаш доккха да.

Делкъийга 12 сахьат даьлча хоржамий участкови комиссен членаш Хьули бахар, цига гаьнна хьайбаш доажадеш ара Іеча нахага а кхалж тоссийтаргболаш. Дукха ха ялалехьа сои Цицкиев Іаьлси лоам даха арадаьлар. Дукха ха йоаццаш лоа делхарах, боахамга хьажа везаш вар председатель.

Еррига ЖІайрахе дика гуча, гола тохача моттиге тхо кхаьчача, Іаьлас ший йоргІа ды юхасоцабир.

— Мишта хет хьона? — хьажал хувцамаш хиннадий тханцига? — хьаттар цо, шерра шодакъадж а лостабеш,

Холуш дар хинна хувцамаш. Маьт лоам боса, хьалха Бейнеи Гарпеи гІалаш яьгІача колхозо говрашта кхий даьд, хІаьта хьуна сомаши хьасти болча чукхийттача моттиге кхерех птицефермеи болхлошта чубаха цІеношш даьд. Лохерча ЖІайраха колхоза правлени чуйола кІай цІеношш дар, гаьна йоаццаш гуш пхьоаллеи, ялат лоатта моттиги, говрий кхийи а дар.

— ХІаьта царел совгІа, Чимсл дехьа біаь Іатта лаьрхІа тІох яь МТФ, Хьулии Ольге тІеи даь говрий кхий, жена даь цхи кхий, МагІалбикерча районе яь кхай тІара стаи, кхычахьа нах чубаха кхо ціа да тха. Уж деррташ а духхьал 1958 шера даьд оаха! — аьлар цо доккхал а деш. — Строительни бригадо укх шера къаьстта чІоагІа болх баьб. ДикагІа болча строителаша Льянов Султана, Илиев Махьмада, Цицкиев Мусас, 67 шу долча Льянов Джебраила дог гІоздаьнна дика болх а баьб, трудоденоех хІаране кхоккха тонн ялат а йийцад.

Цигара дІахо доладелар тхо. Колхозо тахан дечох, цун планех а перспективах а дІахо дувцар Іаьлас. Колхоза председатель ший нах безаш а ший гІулакх довзаш а хилар хоалора. Колхоза общественни боахам тоабе, шербе, паччахьалкхенна хьалхашка цун дола доккхараш кхоачашде, керда а культурни а боахам вІаштІехьаккха, колхозникашта ссуда даларах паччахьалкхенна юха гІулакх де цага волаш яр цун уйлаш. Цкъаза лоамашкахьа хьалхьож Іаьла, тІаккха сона хеталу Іалаьмате доккхий алмазаш санна маьлхе къега лоамаш дувца из волалургволаш санна. ХІаьта цо саг тІавоаладургвоацачА босаленашта шод тІа а хьекха, оал: «Гой хьона цІа дукха гувлгаш? Тха аьл токхораш я уж. Из йол хьокхаш дукхача наха дакъа лаьцар. Илиев Асхьаби Мухарбики Ешуров Османи, къаьстта диъ біаь совгІа трудоди даьккхл кховзткъе бархІ шу даьнна Чахкиев МаІийси дага ца бехача баргбац. Ялх бетта Іа доагІе а тоъаргйолаш йол я тхога хІанз.

Массанахьа а гуш яр дика яь, кІаьдача лайво къайла яьха уж токхораш.

Іаьлас юха а шодаца хьахьокх сага лоам тІа нийса ягІача кагийча таьний мугІараш. Из колхозо дІаегІа сомий беш я.

— Укх лоамашка духхьашха егІа беш я из, 30 гектар а йолаш. Цхьаккха йокъа ца луш, дІа мел егІа та летай. ХІанз хІара бус пхьагалех лорашеш беша ха деш ба садоводаш бола Илиев Махьмади Батыров Махьмади. Цхьаккха га ца юийташ беш дика лорашеш хьа а боагІа уж.

Цкъаза чІожа кІал дувлаш дукхаза Іармхий тедаш, цкъаза саг ваханза волча гІашлой наькъа таьжагІа юха хьалтІа дувлаш, говраш наькхага кхаччалца лаьла ухаш, цхьан замалахь наха лоам босах даьккхача жІакагІа долх тхо.

Сов ира йолаш лоа сацац тхо долхача боса. ЧІоагІа мух хьекхе лоама кагий зІилаш а тІехьа дІахьу из. Цу босера Іочухьежача біарг Іочу ца кхоачача, лохерча кІоаргача шувно дегІ унзара доахача тхо кхаьчача, тхо долха никъ цІаьххл гола а техе, лоа тІадилла чаьтар санна латтача листача дийхка хьуна юкъе бол. Тамашийна сийрда а, къаьга а, сатийна а я укхаза!

ГІоръяьнна йовзаш йола Саьлгера хьу. Кристал санна чакх са доагІаш а унахцІена а да фо. Іалаьмате дика а унахцІена а моттиг я ер. Куортологаш бахкарга хьеж из.

Хаоттам хувцалу. Морхаш тІа а яьхке лоама бовхьаш къайладоах Ша санна шийлача михо човхайий вІашка етталу морхаш, тІаккха вІашагІа а кхийтте, тамашера кхоллар а хиле, хьийдда урагІа йолх...

Сайна хьалха водача председатела тІехьакхув со. Ди иштта хувцалуш хиларо сатем боабаь, боад болалехьа дукъах дехьа вала, Хьули кхача гІерт из.

Аьрдехьа лоам тІа хьаьшана дика хиларах цІи хеза вола Эльжаркиев Билан ваьхача юртара Саьлгера гІалаш гучайоал. 1919 шера Билан волча хиннав Серго Орджоникидзе. Цунна тІадилла хиннадар халкъа комиссарий истий къайлагІа лоам дехьа баха.

ХІаьта аьттехьа тхона дайра Гуп, Ханий, ЛаьлагІеи яхача юрташкарча вІовний бовхьигаш. Гу яхача юрта кІал сона яйра йІаьхха яь гІишло. Из дар йитьлагІча бригадан исхали ду тха доахача жена даь кхий. Ерригача колхозо доккхал ду цох. Ахкаех, тІехьаленна яь гІишло я из. Дог долча даь кулгаш да цох дийттараш.

ВоккхагІа вола жаІу Илиев Іаддалхоалакъи цун даь-веши воІ жаІу Кусеин бІ укхаза біаьш долча жегІ хьожаш а уж бертехи дуІа даьнна дуІана кІалха дисарахи лорадеш а. ТІхо дІатІа кхоачаш латтача хана, хІаьтта лоам тІара токхаяь ена йол а йилла, жа арадоахаш воаллар Іаддалхоалакъ. Ча санна даьнна дола кхо жІали, команца елча санна, жаІула гонахьа а даьнна, вІалла гунахьа доацаш санна лай тІа Іодийшар. Іуй чуоолча цІагІа чудахар тхе, иІаиха яр цІагІа. Бехка ши жий уллар цу чу. Царна хьалхашка низткъа кот боаккхаш кІай Іаьхар лелар. Тхо Іохайшар. Массехк ди хьалхагІа дарцо доадечара ше жаІул мишта кІалхара даьккхад дийцар тхона жаІуно.

Колхоза ялх бІаь устагІеи массехк бежани доажадеш довкъел дехьагІа хиннав Іаддалхоалакъ дарц даьннача хана. Доккха диллача лайво даьГІенаш а довкъашкара никъ къайлабаькха хиннаб. Лайла чуухаш ІІадаха а ца могаш, лай кІалхара доакъар а ца доаккхалуш дисаьд жа. ЦІадоалалургдоацаш хиннад уж.

Фуннагіа даь а, хьекхача аьлъ токхораш латтача тІадигаш цо жа. Шин ден-бус дуаш хІама доацаш, наб ца еш, лаи кІалхара йол мукъайоахаш, жега из а юийташ, жаІул леладаьд Іаддалхоалакъа. ТІаккха дарз сецача гІолла, цхьаккха устагІа ца тувлаболийташ, жа цІадоаладаьд цо.

Из ше даь Іалаьмате хала гІулакх доккхал ца деш, хозде ца гІерташ дувц тхона зІамигача саго. Цхьаоакъда ший жІалех дувц цо деррига цо дича санна.

ВоккхагІа волча жаІун Іодика а йийца, тхо дІахо дахар. Боад къэлалуш латтар, тхо цун даь-вешн воІах Кусеях кхетача хана. Хьалъотгадаь латта сурт санна, гІажа тІа а ваха, латтар из, безаме жена біара а хьежаш.

Укхазарча боккхача наха ховш а дагайоагІаш а яц лоам вахача саго Іан тІехь ший дезала 6—7 гали ялат Іоадаь моттиг. Цудухьа. 1958 шера колхозо трудоденах 5 килограмм кІа, 3 сом ахча, 450 грамм лоам чу цІаккха а ца хинна баьца даараш делча, ялат тІадетта йола говраши вира біарзаши тесса тай санна лоам тІа урагІйолаелча — са а чот а яцар лоамарча къахьегамхой гІадбахара.

Иштта денача ялатах духхьал Илиевгіар Іаддалхоалакъеи Кусеи коашка 90 гарІта гали кхаьчар!

Лоам чу дувцаш хеза а біаргадайна а хІама дацар из.

ЦІеча лоам бердаш тІа а даха, тІаккха гола тохаш аьрдехьа говрашта тІара Іо а даьнна, Іочухьайзар тхо. Тхо сиха долхар, тхоаш ІІоахдала а говрашка саллийта а дагахьа, лаьрхІача моттиге чехкагІа діаккхача гІерташ. Мух а сеца, мэрхаш а дІаньнна, вІалла дага доІцаш хоза сайре ера. Іоаламаш а Іувшаш, юкъ-юкъе пурх а оалаш, тІехьа доагІар тха дой.

„Ингушски“ совхозе ялат дІаде кийча бац

* * *

БІАЬСТИ ХЬЕЖАРГЬЯЦ

13-ча марта ССКП МагІалбика горкомои горисполкомои вІашагІьелла бригада хиннай бІаьстанарча балхашта «Ингушски» совхозо яьча кийчонга хьожаш. Комиссеца данъа лоацаш хиннаб МагІалбика районаюртбоахама инспекцен начальник нов. М. Бирюкови, «Кавказ» яхача колхоза керттера агроном нов. Кочнева, «Ингушски» совхоза керттера агроном нов. З. Куриеви, «Ингушски» совхоза керттера инженер нов. М. Мамилови.

14-ча марта бригадо гучадаьха кхоачамбоацараш дувцаш ССКП МагІалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани хилар совхозе.

Лохехьа оаха копатох бригадо баьча балхахи заседанен балхахи лаьта йола материалаш.

КІайча «фертаца» кхаьла я хІанз а «Ингушски» совхоза аренаш. Бакъда, ци-тІехь таІаш, Іаьржлуш латт лоа, доккхагІа хул гучадувла Іаьржа кІаьдаш, кІоаргагІа лаьттагІа чуйода гІор. БІаьсти яла массехк ди мара диса ца хилара белгалонаш я уж. Геттара гарга гІертад юрта боахама болхлой керда толамаш даха семилеткан хьалхарча бІаьстено кхашка бехаргбола денош.

Миштa кийчъеннай цу денга «Ингушски» совхоз?

Укх деношка совхоза кийчонІа хьожаш яьча рейдо цу балхацара дукха кхоачамбоацараш гучадаьхар. Цу кхоачамбоацараша кхерам тус совхоза лоаццача хана бІаьстан балхаш кхоачашдулург ца хиларах.

Укх бІаьсти дукха балхаш да совхозо кхоачашде дезаш. Ялат дІаде дезача 7726 гектар лаьттах 1972 гектар мара зябь яц. 5854 гектар лаьтта аха деза совхоза бІаьсти ялат дІаде.

Иштта доккхий декхараш хьалхашка латташ хилча массайолча оагІонгахьара кийча хила езар совхоз готашта. Бакъда, из ишта дац.

Совхоза ерригача отделенешка хІанз а 1959 шерарча кхашкарча балхий планови заданеш а, бІаьстан балхий планаш а оттаяьяц, хІаьта №№ 1, 2, 4 йолча отделенешка бІаьстан дІадув ялаташ дІанийсдара планаш яц, малагІча лаьтта малагІа ялат шоаш дІадувргда хац царна, хІанз а хьажкІаш дІаювргйола лаьтташ къоастадаьдац. Кхыча совхозашеи колхозашеи санна ханнахьа хьажкІаш лелаю звенош вІашагІйохкара болх кхоачашбаьб совхозо. ВІашагІъелла 24 механизированнии 48 полеводческии звено я. Бакъда, царна лаьтташ дІаденнадац, дуккхача хьажкІаш лелаеча механизатораштa квадратно-гнездовой сеялкаца болх мишта бе беза шаьра хац, из Іомадеш Серноводски юртбоахама техникуме 5 дийнахь семинаре хиннаболашшехь а. Кхоачам болаш механизатораш а бац совхоза. Масала, 1-ча отделене 7 саг эш, 2-чеи 3-чеи отделенешка итт-итт саг эш, тоъац уж вокха отделенешка а.

Ехашка 8 эзар тонн кхо дилла деза совхоза, цох 5 эзар тонн хьажкІаш дІаювргйолча лаьтташка а дуллаш, хІаьта диллар 1,5 эзар гаргга мара дац.

Кийча яц готашта араяла техника а. 51 тракторах 44-на ремонт яьй, 10 комбайнах 5 мара тоаяьяц. Ремонт яь отделенешкара цхьайолъ тракторашь гота арайовла кийча яц. Масала, № 8 йола ДТ-54 яха, ремонт а яь 1-ча отделенера трактор скоростий коробка харцахьа вІашагІйоллар бахьан долаш болх булургболаш яц, 2-ча отделене ремонт яьча 4 тракторах №№ 12, 42 йола ДТ-54 яха трактораш юха а тоае езаш я. Иштта я 3-ча отделенера трактораш а. Вожаш трактораш трактористий коашка дІаувттаяь хилар бахьан долаш, царга хьажа вІаштІехьа даланзар. Кийча яц трактораш вокха шин отделене а.

Нохараши, мажхаши, культиваторaши тоаяь балха араяха йиш йолаш я. Бакъда, квадратно-гнездовой хьисапеи мугІарахи ялат дІадув сеялкаш дукха кхоачамбоацараш долаш я. 1-ча отделене 4 квадратно-гнездовой сеялкаш цхьаькха ялат дІаде кийча яц, дукха кхоачамбоацараш да мугІарах ялат дІадувча сеялкай а. 2-гІча отделене кхоккхе квадратно-гнездовой сеялкеи 6-нех 2 мугІарах ялат дІадув сеялкеи тоае езаш я. Бригадир волча н. Паланкоевна шиий бригаде малагІа техника я а из мел я а хац, 3-ча отделене 7 мугІарах ялат дІадувча сеялкаш 3 мара балха кийча яц, 6 квадратно-гнездовой сеялкаш 4 тоае езаш я. Иштта да кхыча отделенешкара гІулакхаш а. Масала, 4-ча отделене 4 квадратно-гнездовой сеялкаш 2 мара кийча яц, цул совгІа, кичъе езаш я мугІарах ялат дІадув 2 сеялкеи, маккаш тІехьатувса прицепаш.

Тракторашкеи юртбоахама машинашкеи болх байтара а уж лелаяра а гІулакхаш дукха кхоачамбоацараш долаш да. Масала, ремонт яь а яькха арахийца ДТ-54 яха 8 трактор хІанз балха пайдан яц. Царех ялхане радиаторашта ша байтаб, шинне поршневой система толхаяьй. Ерригача тракторни бригадашка юртбоахама машинаш тІа кхоале йоацаш, лайлеи хоатталеи латт, 1958 шерара болх баьнначул тІехьагІа цІенъяь, даьтта хьекха царна гІулакх а даьдац.

Совхоза 170 центнер хьажкІий гибридни фуи 280 центнер гидуаргий фуи эш. Совхозага дола 450 центнер гидуаргий фу 3-гІа репродукци йолаш хиларах дІаде мегаргдолаш дац.

БІаьстан балхаш дІадоладелча кхай тІа бийсаш яха езаргья болхлой. Цу гІулакха кийчо яьяц совхозо. Полевой станаши трактористаш чуІеш йола вагончикаши тоае езаш я. Даа хІама кийчде эшаш йола пхьегІа а, культивентарь а кхоачамбалла Іалашъяьяц. Ялат дІадувча вІалла хиланза яргйоаца бестаркаши, водовозкаши, галеши кийчдаьдац.

Дукха а доккхий а кхоачамбоацараш долаш да баьца даараш дІадерна кийчо яра гІулакх а. Отделенешта хІанз а ух шера дІаде дезача баьца даарий планаш еннаяц, парнький рамаш тоаяьяц, кІоагаш ціенъдаьдаш лаьтта а кхо а тоъам хиллал кийчдаьдац. Масала, 2-ча отделене 18 кІоагах 8 мара цІенбаьбац, 170 рамах тоаяь 40 мара яц.

Совхоза беррига низ, еррига торо бІаьстан балхаш дІадоладала дисача массехк дийнахьа еррига тракторaши, юртбоахама машинашки, дІаде фуи, кийчдаь даккхарнеи бестаркагара денз ведарага е кадага кхаччалца кхыдола эшараш Іалащдарнеи тІадахийта деза. Ховш хила деза бІаьсти хьежаргйоацилга.

СИХАГІА КИЙЧО Е ЯЛАТ ДІАДЕРНА

(ССКП МагІалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани)

14 марта «Ингушски» совхоза клубе ССКП МагІалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани хилар. Цига гулбеннабар совхоза массайолча отделенешкара механизатораши юртбоахама болхлойи.

Заседане къамаьлаш дир совхоза кийчонга хьожаш хиннача «Кавказ» яхача колхоза викалашеи совхоза кулгалхошеи, отделенешкарча механизаторашеи. Беррига къамаьлаш даьраш 13 ваг вар.

Цу къамаьлаша гучадаьхар совхозо бІаьстан балхашта кийчо ца яра бахьанаш. Тракторашеи юртбоахама машинаштеи ремонт яь ца яккхар къахьегам нийса вІашагІ ца боллар бахьан долаш ца. Совхозе а цун отделенешка а кхоачашдеш дац сарсарахьа тІадоагІача дийнахьа де дезачун планаш утттаяр, болхлошта денна нарядаш ялар. Из бахьан долаш даьрии де дезари фуд хац. Цу гІулакха лоархІам бац е отделенеи кулгалхоша а е совхоза директора нов. Кулбужевс а.

Юртбоахама машинаш 3—4 дийнахь а кийчъяь яха торо я совхозага, бакъда, халагІа я трактораш. царна эшаш йола оатхалаш ца хилар оахьан долаш лоаццача хана ялат дІадийна ца далара кхерам оа совхоза. Из кхерам хургоацар нагахь санна совхоза кулгалхоша йоаттІача тайпара гІайгІа яь хиннаяларе а, йоре а. Кхы а боккхагІа бу из кхеташ шин сменах готаш тІа болх бе тоъам болаш трактористаш ца хилларо. Совхоза юрташка бахаш дуккха трактористаш ба. Цхьабакъда, совхозо воІалашбар бахьан долаш балха багІац уж Цхьабараш трактораш а йита кхы дола балхаш деш ба. Механизаторий балхаца дукхагІа безам хургболчеи цар къахьегама овсарал лакхлургйолчеи оагІорахьа къахьегамах мах балар кхоачашдац совхозо. Цунна ташал ду механизатораштa шоай бІаьсте де дезача балхий заданеш ховш ца хиларр. Хіанз а прицепщикаш хьожабаь бац, шоашта, йоахар заседане къамаьлаш даьча трактористаша. Готаш араяьлча хьанийсвеннар дІахьежавергва цига. Цу гІулакхо болх юхатеттаргба.

БІаьстан балхашта кийчо яра балхацара доккхий кхоачамбоацараш совхозан отделенештеи деча воча кулгалца дувзаденна хилар гучадаьккхар къамаьлаш даьраша.

Заседане совхоза кулгалхошта тІадиллар 20-ча мартага кхачале ялаташ дІадера планаши балха графикаши оттаяь яхар а, хьажкІаш лелаеча звеношта лаьтташ дІадалар а, еррига тракторни бригадаш механизаторашца Іалашъяр а, уж дикагІа Іалашбарна кийчо яра а. Бригадаштеи звеношеи юкъе шерра социалистически яхь йоаржае а политико-массови болх лакхбе а совхоза партийнии комсомольскии организацеш декхарийла хилар а белгалдаьккхар заседане.

ВорхІ шерара план диъ шера кхоачашъергья

Партен XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс яьча доклада тезисаш ювцача хана Эккаж-къонгий юртарча отделенен къахьегамхоша лаьрхІар ворхІ шерара план 4 шера кхоачашъе.

Цу гІулакха массайолча бригадашка, фермашка собранеш йир оаха. Цига болхлоша, механизатораша, хьайбаш леладераша отделенеи балха юкъера кхоачамбоацараш а уж сихагІа дІадахарна дола наькъаш а дийцар.

Лаьттанца де деза балхаш доагІача тайпара де лаьрхІар собранешка. Оаха вІашагІъехкар 4 механизированнии 28 полеводческии звеношш. ХІара механизированнии звенона 100 гектар лаьтта тІачІоагІдир. Цу лаьттан тІа квадратно-гнездовой хьисаше хьажкІаш дІае лаьрхІад. Цо торо хулийтаргья техникаца беррига болх бе.

Партен XXI-ча съезда решенеш кхоачашъеш лакхера декхараш тІаийцад берригача звеньевойша: Гагиев АхьмадА, Евлоев Шаіпа, Евлоев Иоакъаца, Гагиев Идриса — хІара гектара тІа 60 центнер фуъалъяьха хьажкІаш хьувкъийта, 20 процент доагам кходе, цхьан гектара тІа деча балхий мах 15 процент лохбе.

Ерригача отделенен коллективо лаьрхІад укх шера хІара гектара тІара 50 центнер хьажкІаш, 18 центнер кІа, 18 центнер мукх, 12 центнер гидуаргаш, 150 центнер коартолаш, 400 центнер силоса лаьрхІа моша доакъар, 110 центнер овощаш яха.

Масала, звеньевойша Муталиев Хьацажкъаси Берсанов Идрисеи докхар тІаийцад хІара гектара тІара 150 центнер томараш тІехь хьажкІаш, 200 центнер коартолаш, 16 центнер гидуаргаш яха.

ХІанз сихъенна шоай участкашка удобренеш дІакхухьаш я звенош.

Январь бетте а ремонт яь даьннад тхо тракторaштеи юртбоахама инвентараи. Отделени тахан а тІехьа кийча я бІаьстан балхашта араяла.

1958-ча шерарчул 5,5-зза дукхагІа ялат гулдергда оаха укх шера, вешта аьча из хул 5900 тонн.

Дукха кхоачамбоацараш да отделенен хьайбай боахама юкъе. Тха 100 гектар лаьттан 8,6 бежан мара кхачац, хІаьта царех 2,1 цетта доаха нда. Из геттара кІезига да. 100 гектар лаьттан лаьрхІа дІадахача шерарчул укх шера шозза дукхагІа, хІаьта хьатІадоагІача шера 141 центнери 1962-ча шера 230 центнери шура яккха лаьрхІад хьанболш леладераша. Иолий-теш уж торонаш? Уж торонаш йолаш я. ХІанз тха кагийча доаханна юкъе дахкарІдолаш 233 бежан да, хІаьта укх шера 118 етт болаш ба. ХьатІадоагІача шера тха хургба 300, 1962-ча шера 990 етт. Из хул хІара 100 гектар лаьттанна 19,9 бежан. Цул совгІа лакхлургда хьайбай продукташ йоахилга.

Шоаш денна дош кхоачашдеш къахьег отделенерча дикагІа болча доярка ца Цечоева Дугурхана, Картоева Рукъета, Арсамакова Банате, иштта кхыбараша.

Барт болаш, цхьоагІо йолаш хьайбаш леладераш хилар бахьан долаш вІаштІехьадаьлар паччахьалкхенна шура дІаяларна кварталах йола план 1-ча марта 105 процент кхоачашъе.

1959-ча шера тха отделенен доход хургья 4600 эзар сом. Из 1958-ча шера ерригача совхозе гІолла хиннача доходал дукхагІа хул.

Кхоачашдергда оаха тхоай дош!

З. ГАЗДИЕВ,
«Назрановски» совхоза Эккажкъонгий юртарча отделенен управляющи.

Партен XXI-ча съезда решенеш кхоачашъярна

ССКП XXI-ча съезда решенеша догаш гІоздаьха керда лакхера декхараш тІаийцу Назрановски районерча къахьегамхоша укх шера ялаташ дикагІа хьувкъийтарнеи хьайбай продукташ совъяхарнеи. Укх шера 866 тонн дулх паччахьалкхенна дІадала лаьрхІад районерча къахьегамхоша, хІаьта укх кварталах дулх дІадалара план 235 процент кхоачаш а яьй цар.

Пул совгІа 1959-ча шера 40000 коа тІара оалхазар паччахьалкхенна дІадала лаьрхІад къахьегамхоша. Из декхар кхоачашцарна хьалхара толамаш даьхад цар. ХІанзле 6 эзар котама фуъ гул а даь дІачуденнад инкубаторе.

Шоай низаца 10 эзар котам хьалкхее лаьрхІад районерча дешархоша.

Ялаташ дикагІа хьувкъийтарна районе вІашагІъехкай звенош. Царех цхьаяраш механизированнии я. ВІашагІъехкача 129 звенох дукхагІьяраша лакхера декхараш тІаийцад.

«Октября 40 шу» яхача совхозерча Муцольгов Іалаудини Джандигов Мухарбики, Назрановски совхозерча М. Халухоеви А. Муталиеви керте латтача механизированнии звеноша шоашта тІачІоагІдаьча лаьтта хІара гектара тІара 70—75 центнер фуъалъяьха хьажкІаш хьувкъийта лаьрхІад.

Шоашта тІачІоагІъяьча бІаь-бІаь гектарах хІаране тІара 90 центнер фуъалъяьха хьажкІаш хьувкъийта аьнна декхараш тІаийцад комсомольцаша Котиев Вахаси Горданови кулгалдеча механизированнии звеноша.

Районерча массайолча звеноша дІаийцай шоаш хьажкІаш хьувкъийтаргйола участкаш. Цул совгІа хІара звенона тІачІоагІъяьй юртбоахама машинаш. ХІара денна шоай участкашка удобренеш дІакхухь районерча звеноша.

ДІахо йодача хана ялаташ хьувкъийтилга кхы а лакхдарна шоай низ тІабахийта къахьег Наьсарен районерча къахьегамхоша.

И. АБАДИЕВ.

Халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдарна

Халкъа боахама эшаш йола тайптайпара продукци арахец Грознерча нефтеперерабатывающии химическии промышленносто.

Чоалхане машинаши оборудованеши хьаю Грознерча машиностроительни заводашка. Халкъа демократен мехкашта, экономически тІехьайисача кхыйолча паччахьалкхенашта доккха новкъостал ду вай республикерча къахьегамхоша. Венгре, Польше, Болгаре кхухь авиабензин; Австре, Болгаре кхухь автобензин. Нагахьа паччахьалкхе яц республикерча мехкдаьттан продукци дІа ца кхоачаш. «Гаро», Центральни ремонтно-механически, «Красный Молот» яхача заводашкара продукци дІакхоач дуккхача мехкашка.

Цу новкъостало гІо ду массадолча мехкашкарча халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдарна.

П. ПОПОВ.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА УДАРНИКА ЦІИ ЯККХИЙТА

Ленинградски областерча предприятей дикагІа бола болхлой коммунистически къахьегама цІи яккха лоаттаеча яхьа дика юкъеболх. Выборгски цхарал беча фабрикан болхлоша Калинина Нинаси Давыдова Вераси дош деннад продукци дика мара ара ца хеца, массаз а заданеш тІехкхоачашъе, бедал кхое, машина дика гІулакх де а из цІена лоаттае а, производственни говзали дешари лакхде, аьнна.

Сурта тІа: Давыдова Верас шийтара смена дІаэцача Калинина Нинайга машин дІалу.

В. Капустина фото. ТАСС фотохроника.

Цкъаза наькъаца гаьнна чурташ кхоалора нах боагІа аьнна а хетийташ, укх сахьата «салам» лургда-кх цар, аьнна а моттийташ. Бакъда тхо юххе гІолла тІех а даьле дІадолхар, хІаьта уж шоаш массаза а лаьттача юхе дусар, дІаяхача хана цхьан наха хинна бала дага а бохийташ.

Хьули дІакхоаччаш цхьан «кхийна» тІанийсделар тхо. ЦІаккха а укхаза ца хиннача тайпара хала Іа эттача, колхоза правленен член волча Илиев Асхьаба дага а дохийта, Хьулерча наха хьадаьд из.

Из кхий деча юрта мел бола нах арабаьнна хиннаб. Цхьабараша хьунагІа доахаш саьргаши хьокхийи кхухьар, вокхар ах метр юкъ юкъе а йолаш, шолха пенаш дувзар, йовкъашкеи тІехьанахьа тІеи йол а схкаш. Иштта даь кхий дар из.

ДикагІа йолча строительни техникo маяххара даь кхий деце а, цхьабакъда къонача хьайбашта йІайха а хоза аьла хьаж йоагІаш а моттиг хилар цох. БІаьсти тІа мел доалача зизех яьча курса яр санна яр из хьаж.

Хьули йистте дагІача цІен хьалхашка тхох кийтар Чахкиев МаІийс. Хоржамашта еш йола кийчо мишта лел района а санаторена а дІадувцаш передачеш ю раци цун цІагІа яр. Ращена гонахьа дар хІаца довзара тІера дола бераш. Радиста оалача тамашерча дешашка доаха са соцадаь ладувгІар бераша. «РЕС-37, говорит «РЕС-37», как вы слышите меня? Прием»... цо аьча, цо аьннар дагахьа оалаш, бераша цунна тІехьа бордаш деттар.

Цхьа доккха хІама хилча, лоамароша из юртара юрта хойт шоаш бол-болчара дІа-юха а кхайкаш. Лакхача гувна тІа а баьле ду цар из. Цу тайпара массанахьа а дІахозийт цар иштта хІама. Цхьабакъда «РЕС-37» зІамига баьццара яьщик я. ДІайхача цІагІара итташ километраш гаьна ужлача районни центраца къамаьл дора цо. Дарзан, морхаштеи, довкъоштеи, долхача хиштеи тІех а даьле, укхазара дІадолхар уж дешаш, саго ца бихьача новкъа гІолла. Уж хозаш хинна тарлургда цІакха а ший ког лоам чу баккхаза волча сага, къамаьл де из тІа а хьехаш.

Хьулерча къонача тІехьено уйла тІаяхийтал хІама цар из.

Рацен балха новкъа ца хилийта, из йолча цІагІара тхо кхычахьа, Илиев Асхьаба фусам дахача, цхьа ха яьннача гІолла колхозникаш гулбелар. Колхоза председателе наха дІадовзийтар хІанз де деза балхаш а ворхІ шерара план а. Модлара тІа а гІандаш тІа а вешта пенашта юххе гІолла хайша а багІар нах. ЦІагІа баьдегІо яр. Къарс делла доагар пишка чура дийхка дахча.

Аз зийча, Цицкиев Іаьлас саббарегІа, цкъаза уйла а еш, дувцачунга чІоагІа теркам тІабахийта ладувгІар наха.

— Духхьал цаІ ах шу мара даьннадац вай воай колхоза боахам дІаболабаь. Шоана а ма хой—во дахац вай. Цхьабакъда партес а цун XXI съезда соцамаша а тІахьех дерригга халкъ кхы а дикагІа даха городе а юрта а сага цикеи культурнии ваха мел эшар хургдолаш, коммунизм хьалъярна тІехьа къовсам лоаттабе. Оаха правлене вай ворхІ шерара план оттаяьй, массехк ди даьлча собране хьежа а хьежа, чІоагІъергья вай из. ТІаккха вайх хІаранена закон а хинна дІаоттаргья из. Фу йоах цу плано? ХІанз вай 2 эзар устагІа ба. 1960 шера шозза дукхагІа дебадергда вай уж, хІаьта 1965 шера 14 эзарнега дІа а кхоачийтаргда. 170 бежан да вай. 1965 шера 1200 бежан хургда. ХІанз болча 75 никха метта 1500 никх хургба. МагІалбика юххе гурахьа цІадийна 200 гектар кІа да вай, бІаьсти цига дІаювргья вай 200 гектар гидуараш, 20 гектар харбазаш-пасташ, 150 гектар хьажкІаш. ХІара гектара тІара 60 центнерал кІезигагІа йоацаш хьажкІаш яха еза вай.

Тийрка йисте Бешьнях 5 эзар боабашка лаьрхІа ферма ергья. МагІалбикерча вай лаьттанеи МТФ-анеи юхе нах чубаха 20 цІа дергда. Укх шера вай хьалъергья 300 тонн ялат чудода склад а 1000 устагІа чубдаш кхий а — цаІ Бейнеи вож МагІалбикеи.

Миштa хул хьажа бІаьсти цхьа гектар хо юврГья вай. Из Дика пайда боалаш культура я йоах. Цох фу хул хьожаргда вай.

ХІанз 5 автомашин ма йий вай, хІаьта хІанз эцаш 5 трактори, цунна тІехьаювза инвентарьи, ши комбайни а я.

Шоана ма хой 1958 шера 200 эзар сом пайда эца лерхІаш дар вай, хІаьта 770 эзар сом пайда баьлар вайна. ХІанз 1959 шерарча планах 2 миллион сом пайда бе беза. ХІаьта 1965 шера вай цхьан шера бу пайда 17 миллион сомата дІаккхача беза. Укх шера ЖІайраха 200 сага моттиг йола клуб ергья. Іармхий водача новкъа яГача вай дайГІалий чу колхозни краеведчески музей хьаелла соцам баьб селхан колхоза правленес. Халкъо Советий Іаьцал мишта даьккхад, цахчан нохаргареи дахчан кадагареи болабенна нах хІанзарча культурни вахарга мишта кхьаьчаб, коммунизме мишта болх наха гургдолаш, бІаргдайначоа цІаккха а дицлургдоацаш хІама хургда цох.

ДІаьхденна хилар из къамаьл. Шоашца яхь лаьцача Первомайски районерча Ленина цІерах йолча колхоза гІулакхаш мишта лел хар дезаш бар колхозникаш. ВорхІ шера йола колхоза план массадолча даькъе тІехкхоачашъергья йоахар цар, хІана аьча колхозе хІанз къахьегалуш 207 саг мара вац, цхьа-ши шу даьлча нах дукхагІа хургба, Казахстанера нах цІаухаш латт. Бейнеи Хьулии никъ билла беза, колхозе кІезига я интеллигенци, лораша гІулакх делга во латт. Ямин ТЭС-о лоамарча юрташта сердал яла еза, йоахар цар.

Нах дІа-юха бохача хана дикка бийса яьннаяр. Кхоана кхаджтоссилга Цицкиевс хьоадича, воІага санна безаме бІара а хьежа, массанена а хьалхара къаьнача МаІийса аьлар:

— Цун согато ма е Іа, председатель. Тхона хов оахоша сендухьа кхаджтоссарга.

Тхо хоржамий участке долаш са тессар. Укхазара комиссен членаши активисташи говрашта тІа а хайша урнашца жега боахараши цамогаш а боалургбоаца боккхий а нахи болча бахар, шоаш бол-болча цар кхаджтасса йиш хургйолаш.

Іуйрана ялх сахьат даьлча кхаджтасса болабелар. Цу цезача дийнахьа кийчбенна, дог гІоздаьнна, боккхий нах Илиев Эльжаркъа, Илиев Бунахо, Чахкиев МаІийс кхаджтесса шоай декхар кхоачашдаьчул тІехьагІа гІандаш тІа Іохайшар, хоржамий пункте багІа безам болаш, таханарча дено шоай гІозьяьха уйлаш шоайла зІамагІбарашца ювца дог долаш. ЦІаьхха сацийтар цар шоаш ду къамаьл. Шевола воккха саг хьагІеттар. Хьанна хьаштІайттаб хьогІ е «кагий нах?» Шоай къоанал а йицъенна малав хьогІ цар лоархІар? — аьнна хийтар сона. Са бІарг кхийтар хьачубоагІача Илиев Лорсахи цун сесагах Салейхахи. Лорса ваьв 1858 шера, Салейха яьй 1868 шера.

Къахьегам безача дуккхача дезала даи нанеи да уж. Виъ воІи йиъ йоІи кхедаьд цар.

Дог цІена, вІаши тІера дола, Іымерза Лорсеи Салейхеи шоаш а, кІаьд ца луши къахьегам безаши ба. Иштта боккха хиннаболлашехьа з, хІанз а къахьег цар. Боккхий нах урна тІа болх. Ше бюллетень Іочукхоссаш, Лорса чІоагІа аьлар:

— Адамаша, мехка иразийна хилда шо. Цун дешаш вай сийрдача кхоаненах чІоагІа тешаш да.

Советски халкъа керда зама йолеча вай ворхІ шерарча плана хьалхарча шера Илиев Лорса дикача уйланца ший шоллагІча бІаьшерен хьалхарча шера чу ваьннав.

Лоамаш тІа сийрда хьежаш малх бар. Делкъе тІехьагІа сахьат даьлча юхабаьхкар урнаш а йица, говрашца кхаджтассийта баха хиннараш. № 58 йолча хоржамий участке харжархоша 100 процент кхаджтессаб аьнна райцентре хоамбир радиста.

Дезача дийнахьа дог гІоздаьнна цІаихар нах. Юрта йисте мухалегІа чу лоаман соалозаш хехкаш доахкар бераш, «я РЕС-37! Прием» яхаш цІогІа а детташ.

Іурра Хьули Іодика а йийца, кІай цакаш яГача Шоана чІоже гІолла ЖІайрахарча юрта Совете даха арадаьлар тхо.

Цхьан юрта юкъе гІолла тхо чаккдоалаш коа устагІа бийна воаллар цхьа саг. Цунна гонахьа хьувзар бераш.

— ТІех ма вала! Аз кхаша вергва хьогІ! аьнна безаме йист хилар из.

— Баркал хилда хьона! Дикана вий хьо, дикана? — аьлар аз.

Фусам да ший гІулакх а дита, картал сихьа ваьлар.

ЦІенна юххе лаьттача, пхийтта шу хургдолча йиІига бІара а хьежа.

— Цунна воша ваьв. Цунах цІи тилла гІерт тхо. ТІех ма вала тахан, укх цІен рузкъах кхета. Іа дикагІа цІи тилла а мег кІаьнках! — аьлар цо.

Фусам даьна кІаьнк варах ловца а баькка, се чувехарах баркал а аьнна, йоІага «хий дал» аьлар аз. Чаьме чу хий дахьаш ера йоІ.

Хих къург а баь, «хий мел дезачоа езийла хьо», аьлар аз йоІага. Шун цІен а берригача наьха а эггара маьлех дола рузкъа — хий да. Цунах кхийттав со. Бехк ма баккхалаш, со чува мукъа вац. Хьаьта кІаьнках цІи хьаьй хьаьшаша тулларгья хьона. Цхьабакъда Іа сонз еза цІи царга дІаоале, уж а раьза хила мег хьона, аз цунах, тахан хоржамаш хулача дезача дийнахьа ваьча сагах «Іразсат» аьнна цІи тулларгьяр. ХІаьта цу кІаьнка эггара хьалха кхаджтасса аргІа кхаьчача вай мехка коммунизм хургья.

Никъ юха а лоаман мухаленашка, урхенашка, Іармхин ша баьча тІаьш тІа гІолла болабелар. ХІаьта уйла керда байзача, са гІулакх тоссаденнача нахагахьа юхаухар.

20 шу хьалхагІа хиннавар со укх лоамашка. Дукха хІама хувцаденнад цу хана денз. Хувцаденнача цу дерриганешта а юкъе кертера дар да— наьха гІулакхаш а оамалаш а хувцаялар. Хьалха хІаравар ше къаьстта боахам лелабеш, юкъара боахам боацаш вахаш хинначул юкъара боахам болаш дола колхозера вахар толашагІа хилар чІоагІа а шеко йоачаш а кхетадаьд лоамарочо. Шоай юкъарча боахама хадданза йоакхо е, боахама планаш уттае, уж кхоачашъе йола уйла дегІа оамал а хинна дІаэттай цун.

ХьалхагІа лаьтта дацар лоамарочунга, Іалаьмате чІоагІа къахьегар цо, найда кІезига а боалаш. Хозача, цхьабакъда къизача Іаламанца цхьан саго лоаттабеча къовсамо а ца воаккхаш, цаІ массанена тІехьа, шевар цхьаннена тІехьа волча, айхха кхотаеннача коллективо кІалхара воаккхаргволга кхетадаь ваьннав из. ХІаьта колхозе къахьегарах доккха рузкъа кхаьчад лоамарошка.

Колхоза хьалхле лелаераша, цун коммунисташа а активо а шоашта хьалхашка оттадаьраш доккхий декхараш да. Уж кхоачашде цІенхашта къовсам лоаттабе безаргба, ворхІ шерара план кхоачашъе нах оарцагІа баха беза. Цхьабакъда вІалла шеко яц Асланбек Шерипова цІерача колхоза яр санна йолча коллективо уж декхараш кхоачашдергхиларах.

ЖІайрахе юха кхаьчар тхо. Юрта ца къамаьл дора цо. Дарзан, морхаштеи, довкъоштеи, долхача хиштеи тІех а даьле, укхазара дІадолхар уж дешаш, саго ца бихьача новкъа гІолла. Уж хозаш хинна тарлургда цІакха а ший ког лоам чу баккхаза волча сага, къамаьл де из тІа а хьехаш.

Хьулерча къонача тІехьено уйла тІаяхийтал хІама цар из.

Рацен балха новкъа ца хилийта, из йолча цІагІара тхо кхычахьа, Илиев Асхьаба фусам дахача, цхьа ха яьннача гІолла колхозникаш гулбелар. Колхоза председателе наха дІадовзийтар хІанз де деза балхаш а ворхІ шерара план а. Модлара тІа а гІандаш тІа а вешта пенашта юххе гІолла хайша а багІар нах. ЦІагІа баьдегІо яр. Къарс делла доагар пишка чура дийхка дахча.

Аз зийча, Цицкиев Іаьлас саббарегІа, цкъаза уйла а еш, дувцачунга чІоагІа теркам тІабахийта ладувгІар наха.

— Духхьал цаІ ах шу мара даьннадац вай воай колхоза боахам дІаболабаь. Шоана а ма хой—во дахац вай. Цхьабакъда партес а цун XXI съезда соцамаша а тІахьех дерригга халкъ кхы а дикагІа даха городе а юрта а сага цикеи культурнии ваха мел эшар хургдолаш, коммунизм хьалъярна тІехьа къовсам лоаттабе. Оаха правлене вай ворхІ шерара план оттаяьй, массехк ди даьлча собране хьежа а хьежа, чІоагІъергья вай из. ТІаккха вайх хІаранена закон а хинна дІаоттаргья из. Фу йоах цу плано? ХІанз вай 2 эзар устагІа ба. 1960 шера шозза дукхагІа дебадергда вай уж, хІаьта 1965 шера 14 эзарнега дІа а кхоачийтаргда. 170 бежан да вай. 1965 шера 1200 бежан хургда. ХІанз болча 75 никха метта 1500 никх хургба. МагІалбика юххе гурахьа цІадийна 200 гектар кІа да вай, бІаьсти цига дІаювргья вай 200 гектар гидуараш, 20 гектар харбазаш-пасташ, 150 гектар хьажкІаш. ХІара гектара тІара 60 центнерал кІезигагІа йоацаш хьажкІаш яха еза вай.

Тийрка йисте Бешьнях 5 эзар боабашка лаьрхІа ферма ергья. МагІалбикерча вай лаьттанеи МТФ-анеи юхе нах чубаха 20 цІа дергда. Укх шера вай хьалъергья 300 тонн ялат чудода склад а 1000 устагІа чубдаш кхий а — цаІ Бейнеи вож МагІалбикеи.

Миштa хул хьажа бІаьсти цхьа гектар хо юврГья вай. Из Дика пайда боалаш культура я йоах. Цох фу хул хьожаргда вай.

ХІанз 5 автомашин ма йий вай, хІаьта хІанз эцаш 5 трактори, цунна тІехьаювза инвентарьи, ши комбайни а я.

Шоана ма хой 1958 шера 200 эзар сом пайда эца лерхІаш дар вай, хІаьта 770 эзар сом пайда баьлар вайна. ХІанз 1959 шерарча планах 2 миллион сом пайда бе беза. ХІаьта 1965 шера вай цхьан шера бу пайда 17 миллион сомата дІаккхача беза. Укх шера ЖІайраха 200 сага моттиг йола клуб ергья. Іармхий водача новкъа яГача вай дайГІалий чу колхозни краеведчески музей хьаелла соцам баьб селхан колхоза правленес. Халкъо Советий Іаьцал мишта даьккхад, цахчан нохаргареи дахчан кадагареи болабенна нах хІанзарча культурни вахарга мишта кхьаьчаб, коммунизме мишта болх наха гургдолаш, бІаргдайначоа цІаккха а дицлургдоацаш хІама хургда цох.

ДІаьхденна хилар из къамаьл. Шоашца яхь лаьцача Первомайски районерча Ленина цІерах йолча колхоза гІулакхаш мишта лел хар дезаш бар колхозникаш. ВорхІ шера йола колхоза план массадолча даькъе тІехкхоачашъергья йоахар цар, хІана аьча колхозе хІанз къахьегалуш 207 саг мара вац, цхьа-ши шу даьлча нах дукхагІа хургба, Казахстанера нах цІаухаш латт. Бейнеи Хьулии никъ билла беза, колхозе кІезига я интеллигенци, лораша гІулакх делга во латт. Ямин ТЭС-о лоамарча юрташта сердал яла еза, йоахар цар.

Нах дІа-юха бохача хана дикка бийса яьннаяр. Кхоана кхаджтоссилга Цицкиевс хьоадича, воІага санна безаме бІара а хьежа, массанена а хьалхара къаьнача МаІийса аьлар:

— Цун согато ма е Іа, председатель. Тхона хов оахоша сендухьа кхаджтоссарга.

Тхо хоржамий участке долаш са тессар. Укхазара комиссен членаши активисташи говрашта тІа а хайша урнашца жега боахараши цамогаш а боалургбоаца боккхий а нахи болча бахар, шоаш бол-болча цар кхаджтасса йиш хургйолаш.

Іуйрана ялх сахьат даьлча кхаджтасса болабелар. Цу цезача дийнахьа кийчбенна, дог гІоздаьнна, боккхий нах Илиев Эльжаркъа, Илиев Бунахо, Чахкиев МаІийс кхаджтесса шоай декхар кхоачашдаьчул тІехьагІа гІандаш тІа Іохайшар, хоржамий пункте багІа безам болаш, таханарча дено шоай гІозьяьха уйлаш шоайла зІамагІбарашца ювца дог долаш. ЦІаьхха сацийтар цар шоаш ду къамаьл. Шевола воккха саг хьагІеттар. Хьанна хьаштІайттаб хьогІ е «кагий нах?» Шоай къоанал а йицъенна малав хьогІ цар лоархІар? — аьнна хийтар сона. Са бІарг кхийтар хьачубоагІача Илиев Лорсахи цун сесагах Салейхахи. Лорса ваьв 1858 шера, Салейха яьй 1868 шера.

Къахьегам безача дуккхача дезала даи нанеи да уж. Виъ воІи йиъ йоІи кхедаьд цар.

Дог цІена, вІаши тІ

Доазол дехьара

Советскии корейскии халкъий доттагІал — сийлахь-доккха а беркате а гІулакх да

16 марта союзий ЦІагІа Колонни зале гулбеннача Москвен общественноста викалаша дездир СССР-ан Корейски Халкъа-Демократически Республиканеи юкъе экономическии культурнии гІулаккхаш леладергхиларах барт баь итт шу даьнна ди.

Вечер хьаеллаш лоацца къамаьл даьча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателе заместителе, советски-корейски доттагІлен правленен председателе М. П. Тарасовс аьлар, советско-корейски соглашени чІоагІа боккха политически а экономически а лоархІам болаш я. Цхьатарра бокъонаш а йолаш, оттаяь из соглашени шинна паччахьалкхен вахара хьашташа маяккхара а я, социалистически лагера мехкий сийлахь-доккхача доттагІлен дикагІа долчарех цхьа гІулакх а да.

Доклад еш къамаьл дир СССР-а юрта боахама Министра В. В. Мацкевича.

Цу собране къамаьл дир Корейски Халкъа-Демократически Республикан посола Ли Син Пхара. Ше къамаьл деш цо аьлар, Кореяни Советски Союзеи доттагІал а царна юкъера дика гІулакхаш а хьадоагІа дукха ха я. Советски Союзо японски империализманна кІалхара корейски халкъ мукъадаьккха ца Іеш, эггара хьалха тха мехкаца йиззаца цхьатарра бокъо йолаш вІаши лоархІаши болча наькъаца соглашени а йир, цунца тха республикан сий дунен халкъашта юкъе лакх а дир.

ВорхІ шерара план — коммунизм хьалъяра. Іалаьмате йоккха план кхоачашъеш советски халкъо доккхий толамаш цахар а лов сона, аьлар посола.

Концерт а оттадеш, чакхъяьлар советски - корейски доттагІлен вечер.

(ТАСС).

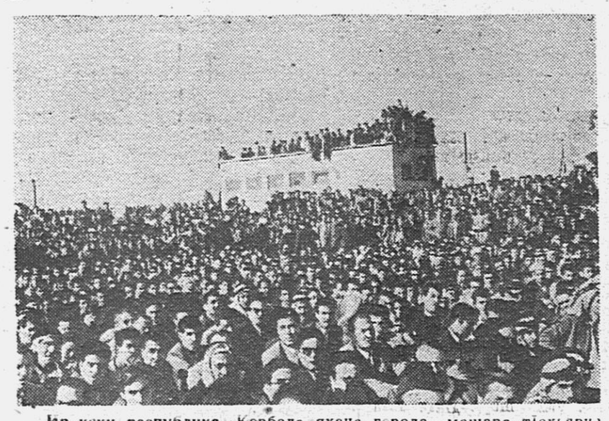

Иракски республика. Кербела яхача городе машара тІехьарча наьха митинг хилар дукха ха йоаццаш. Митинге хиннараша массава раьза а волаш решени йир Иракски Республикан премьер-министрга телеграмма яхьийта аьнна, империалистехи реакционерехи машар, демократи, социальни нийсхо, революцес хьадаьхараш лорадарна цо даь гІулакх шоаш къоабалдеш хилар белгал а деш.

И. Березниковске сурт. ТАСС фотохроника.

Франце хиннача муниципальни хоржамий шоллагІча тура итогаш

ПАРИЖ, 16 март. (ТАСС). Селхан Францен 17670 коммуне хиннача муниципальни хоржамий шоллагІча тура хьалхарча результаташа тешал ду, реакцена духьал оттар духьа массанахьа а вІашагІкхийттача аьрдехьарча низий аьттув балара.

Селхан кхадж тессар, дІадахача кІирандийнахьа кандидатий цхьанна а списката дукхагІа кхадж ца къаьчача коммунашка. ШоллагІча туре, ховш долчча тайпара, муниципалитеташкара еррига моттиташ дІалуьц кхадж дукхагІа кхаьчача списко. Шоллагіа тур хилале хьалхаса дуккха тоабаш вІашагІъехкаяр аьттехьарча партес, мамогга дукхагІча муниципальни советашта шоай тІахьожам оттабе гІерташ.

Нийсхо йоацача хоржамий системах шоашта йолча гІойленна пайда эца гІийртача доал деча партеша лорхІаш муниципальни хоржамаш шоай политикан аьттув болаш хурда яхаш. Из уйла еха дІаяьлар, хІана аьлча хьалхарчеи шоллагІчеи турашка тессача кхажо хьахьекхар из политика дуккхача наха къоабалъеш ца хилар.

Грознен художественни самодеятельноста смотр чакхъяьннай

Грознерча Ленина цІерахча культуран Дворече кхаь дийнахь городерча промышленни предприятей а учрежденей а болхлойи гІулакхерча наьхеи, дешара заведеней дешархойи самодеятельноста искусствога хьежар. Дворецa йоккхача сцена тІа шоай говзал хьахьекхар районни смотрашка хьалхара моттигаш яьхача самодеятельни коллективаша а къаьст-къаьстача исполнителаша а.

Смотр хьайийллар Старопромысловски района художественни самодеятельносто. Зал екаю Пролетбата цІерахча культуран цІен кхалнаьха хоро оалача сийлахь-доккхача баьччах Ленинах долча илле. Дикача говзалца белгалъяьлар нов. Бариловс кулгалду мерз болча пандарий оркестр а.

Йоккха говзал хьекхар Ленина цІерахча культуран Дворецa халхарии коллективо. ЧІоагІа тІоараш деттарца тІаийцар зале хиннараша говзача балетмейстера Битарова кулгалца оттаяь халкъий доттагІалах йола халхара сюита... Зрителашта хьахьекхар эрсий, украинций, нохч-гІалгІай, халкъа демократен мехкий халхараш. Деррига халхараш хозача барзкъашца кийчдаь дар.

Сцена тІа «Красный молот» яхача завода художественни самодеятельность я. Берригаш а чІоагІа раьза хинна ладиггІар цар оттаяьча «XXI съезд—коммунизм хьалъерий съезд сии долаш хийла» яхача литературно - музыкальни монтажага». Дика аьлар машиностроителаша культуран Цієн къонача композитора К. Хрисаниде яьдаь Грознен нефтяникех дола керда илли.

Смотре дакъа лоацаш дукха хоровой коллективаш яр. Цо тешалду республике хоровой искусство дикка дегІаена хилара. Шерьеннай цар репертуар а. Хораша нохчийи гІалгІаи иллеш а аьлар. Смотре белгалъяьлар Ленина цІерахча Дворецеи, химикий культуран Дворецеи, «Красный молот» яхача заводеи, промыслови кооперацени хоровой коллективаш.

Боккха лоархІам болаш да смотре нохч-гІалгІай художественни самодеятельносто доккха цакъа лацар. Дика къоабалйир зрителаша дукха ха йоацца вІашагІкхийтта медицински училищен нохч-гІалгІай халхарий коллектив. Цу коллективе кагийча нахах тарра мехкарий а ба. Хоза халхар дир Грозненски химически завода нохчийи гІалгІайи къонача коллективо.

Шийх чІоагІа безам болийтар Грознен железнодорожникий клуба художественни самодеятельносто. Цар йоккха тайп-тайпара программа хьекхар. Железнодорожникашта юкъе дукха ба тайп-тайпара дика говзал йолаш исполнителаш.

Смотре дакъа лаьцача къаьст-къаьстача исполнителашта юкъе белгалбаха беза Грозненски нефтяной института студент В. Чемодуров, химзавода болхло К. Чумачкова «Красный молот» яхача завода крановщица Р. Северенко, иштта дукхха кхыбараш.

Смотре дакъа лаьцар республикански больницени, облпромсоветеи, Кирова цІерахча культуран Дворецеи, госучрежденей клубеи художественни самодеятельносташа.

Смотр йолча деношка шоай говзал хьахьекхар драматически коллективаша а. Ленина цІерахча культуран Дворецa драматически коллективо Киргизски ССР-а заслуженни артисткан Н. Тайца кулгалца, «Вежарий Дружинагіар» яха пьеса оттайир, «Красный молот» яхача завода коллективо режиссора П. Пастона кулгалца «Свадьба Кречинского» яха Сухово-Кобылина комеди оттайир.

Хіанз республикански смотре дакъа лаца кинчлуш я городской смотре хержа дикагІа йола коллективаш.

Чакхъяьннача смотро хьахьекхар вай республикан столицера художественни самодеятельность дикка дегІаена хилар.

С. СУЛИМАНОВ.

МАРТАЗАНОВ Алсбика Махьмад

1959 шера 16-ча марта цамогаш хинна дукха ха ялалехьа кхелхав, 80-гІа шу дола, ГІалгІай мехка Советски Іаьдал оттадеш хьинаре дакъа лоащаш хинна, 1920-ча шера денз ССКП член а, персональни пенсионер а хинна Мартазанов Алсбика Махьмад.

Коммунистически партени Советски халкъеи гІулакх цІена леладеш дІадихьад М. А. Мартазановс церрига ший вахар.

1923—1925 шерашка а мугІарера коммунист ше волча хана къонача коммунисташтеи комсомольцаштеи уж, шоашта хьалхашка латтача декхарех дика дІакхетабеш новкъостал цора цо.

Ха яхха воккха саг ше воллашехь а тІеххьарча 13 шера ший цІенача къахьегамца хьокхам а луш Кустанайски областа Федоровски районерча «Путь Ильича» яхача колхозе болх баьб цо.

ЦІакхха а вицлургвац тхона М. А. Мартазанов.

Новкъостий группа:
И. А. Алмазов.
С. Х. Куркиев,
А. Х. Тебоев,
И. М. Шадыжев.

Къона специалисташ

Грознерча статистически техникумо бухгалтераши статистикаши арахийцаб. Колхозашкеи совхозашкеи болх бергбола бухгалтераши промышленносто учет лелаергІиола статистикаши — верригаш а 90 саг ва техникумо арахийцараш.

Вай республикерча колхозашка, совхозашка, Сталинградски, Ульяновски, Оренбургски, Иркутски, иштта кхыйолча областашкарча промышленни центрашка дІа-юха хьожабаьб къона специалисташ.

Ю. ОЛЬГИН.

Вашингтоне тІема хьакъехьа ю гІараш

ВАШИНГТОН. (ТАСС). ТІема сча кийчон дешай подкомиссес араяькхай Пентагона цензура хьежа йола 11 марта ший къайлагІа хиннача заседанен стенограмма. Цу заседане американски армен штаба начальника инарала Тэйлора малхбузерча Берлина дешаца дувзаденна доккха тІема къамаьл дир, тІемацара доГуйла айье гІерташ. Подкомиссен членаша шийга даьча хаттаршта жоп луш, Тэйлора аьлар, Берлинера гІулакх «сиделча» эшар де кийча хургйолаш «хьадда» йола планаш я американски армен. Цо аьлар, НАТО-н тІема низашта кертера командующи волча инарала Норстада бакъахьа лерхІ США-с Европе кхы тІа а эскари герзи дайтача, США-с шийна могар ду «Европерча американски эскаранта эша тІема гІирси герзи дахьийта». Тэйлора аьлар тІема соединененшка вІашагІкхийтта 226 эзар саг вола Европера американски эскараш «даимен тІема кийча долаш латт». Американски армес «хьадда» йола планаш оттаяьй «нагахьа санна эшарнуле кхаь дивизех латта армейски стратегически корпус Европе яхийта». США-н армен штаба начальника аьлар, ше къаьстта дола герз а тІема гІирс а Европе дахьийта могадаьд ше, аьнна. Докладчико яхачох Пентагона планаш тІа оттадаьд американски авантюрана юкъе английский французскии эскараш, ФРГ-ра немций бахийта ца Іеш, НАТО-н кхыча мехкий салтий а юкъебахийта.

«Доазув дилла еча операцешта юкъе планаша атомни герз юкъедоаладой» аьнна сенатора Салтонстола хьаттача, Тэйлора курал а еш аьлар, «вай массаза а тІема операци йолаю атомни герз юкъе а долаш, хІана аьлча, из операци мишта чакхъяргья хац вайна»... ТІема уйла йолча инарала аьлар Малхбузера Берлин «лораяр» дуьхьа берригъюкъара тІом болабе а кийча хила еза США.

«Нью-Йорк Таймс» яхача газета Вашингтонерча корреспондента Рэймонда беча хоамах цу подкомиссен сенате 12 марта къамаьл даьча ВВС штаба начальника инарала Уайта а «йизза хьаллаьцар» берлински деша хьакъехьара президента Эйзенхауэра тІема политика. Нагахьа санна дипломатически бризиса тІаІолІа Германе тІом хьойя, цунах ядерни тІом хила тарлургда яха президента Эйзенхауэра уйла а иштта хьаллаьцар цо.

Лоацца аьлча, переговорий наькъаца дош маьрша ийца даккхара новкъа дар де а гІерташ, американски инаралаш тІемца кхерам тІатувсаш ба.

ГРЕЦИ. Афины. Хіанз дукха ха йоацаш гречески парламента кхетачен тІа либералий партен лидоро Софоклес Венизелос яхачо кхайкадир, Кипра хьакъехьарча лондонски соглашенена ше раьза вац, аьнна. Цо из аьннечул тІехьагІа чІоагІа къовсам эттар правительство хьаллоацаш болча депутаташтеи либералштеи юкъе, тІехьара а вІаши кач а бахар уж.

Сурта тІа: гречески парламенте вІашагІлетаьча хана

Эллас Пресса сурт.

Пенгазеташка хьажар

Дукха ха йоацаш орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча цехий а отделеней а пенгазеташка хьежар. Цига цар 25-нел совгІа пенгазети сатирически листовкаши.

Къаьстта теркам тІабодаш дар № 1 йолча цеха газет. Цу газета редактора нов. Димовси редколлеген членашеи дешараша атта кхетаергиолаш материал язъяь а хоза тоадаь а даьд из газет. Цу тІа яр йоккха йоаца, цеха технологий гІулаккхаш дувцаш, ССКП XXI-ча съезда решенеш цар кхоачаш мишта ю хьахойташ йола заметкаш, установка тІара во болх бечарна критика еш йола статьяш. Из цаІ хинна Іац уж тайпа газеташ.

Ший болх дикка тоабаьб № 7 йолча цеха газета редколлегес. Дукха йоацаш ший хан-ханнахьа ара ца дувлаш, сакъердаме доацаш дар цунгазет. Завода партийни бюрос газета болх бийца а бийца, редколлегена новкъостал дир цар гІалаташ гучаІаха а уж дІадахара наькъаш лаха а. Хіанз газета тІа дукхагІа хул слесарий, токарий, механикий иштта кхыболча болхлой заметкаш, редколлегес ший болх тоабаьб.

Конкурса жюрес белгалбир № 6 йолча цеха газета редколлеген дика болх. Иштта белгалдир рабкораша н.н. Белачковс, Эрлиха, Кищаевс, Іапончика пенгазеташ арахецача хьинаре дакъа лоацилга.

Пенгазетий дикагІа йолча редколлегаштеи хьинаре болх беча рабкораштеи совгІаташ делар.

Н. ГЛУХОВ.

Дика болх беш йола йоІ

Наьсарен районе Наьсар-кертерча юкъерча школе медсестрелла Дзейтова Рая болх беш йола ши шу дз. Ший болх дукха безаш, из боззаш я Рая. Цамогаш да аьнна хеташ дола бераш Буро-кІалхарча рентгена кабинете а диге, цар даьшкеи ноаношкеи ца хьежадеш дарца ду Раяс. Дукха балхаш ду Раяс берий ноаношта тайп-тайпара хьехар деш: берашка урокаш ханнахьа Іомавігарна, уж ціена леладарна, цаар ханнахьа хилитарна. Общественни аьлхаца а дика дакъа лоац Дзейтовас. Юртарча наха дешар Іомадеш а хилар из. Раяс хьинхача 10 саг техдика дІаеларе экзаменаш.

Дешархой даьшеи ноаношеи доккха баркал йоах Раяна цо берий унахцІено лораярах, общественни аьлхах дика дакъа лацарах.

Юрташка банеш яхкар лоархІамера гІулакх да

Боккха лоархІам болаш а наха чІоагІа эшаш а гІулакх да юрташка банеш хилар. Назрановски район вай республикерча районех йоккхагІа ярех цаІ я. ХІаьта а райцентрера ца мара бани яц районе. Массанена ховш ма дий саг унахцІена хиларна мел эшаш я банеш. Дегі ціена ца леладар бахьан долаш дукха лазараш хул деша ха йолча оерашта.

Нагахь санна комсомола райкоп арцагІа а яьнна, берригача кагир ошта юкъе кхетама болх боаржаоре торо хургьяр банеш еча эшаш йола гІирсаш ду материалаш вІашагІтоха.

Партийни а советски а организацеша, бахача наха гІо дерідар цу гІулакха.

М. ЕВЛОЕВ.

МИШТА ВІАШТІЕХЬА ДАЬККХАР ОАХА 100 ЖИЙВО 254 ІАЬХАР БЕЛГА

(ДикагІа йолча опытах дола дувцараш)

1957 шера Іай январьи февральи бетташка жа дахкардолаш вІаштІехьа даьккхар оаха. Из гІулакх дарах хьалха деш хиннарел кхоалагІа дакъа дукхагІа Іоахарий дир жева. Из чІоагІа пайдане да боахама. Цул совгІа устагІан тІара даьккха ца Іеш, боккха хиннача Іаьхара тІара а тха даккха йиш йолаш гІулакх да из.

1957 шера июльи августи бетташка йир оаха искусственни осеменени. ЧІоагІа хержар оаха фуна бола ка, 116 килограмм дозал долаши 19 килограмм тха доалаши бар из.

Ха цика мел латтача хана жа доажадора оаха, дика йол, хьажкІий силос, концентраташ телаш кхоаба а кхоабаш.

Іай устагІана луш хиннача доакъара боарам укх тайпара бар: шикхо килограмм йол, ши-кхо килограмм дика силос, 0,5 килограмм свекла, 400 грамм ялат, кхо килограмм доакъарийна лаьрхІа дола ча (кІалхьарцар деш дулла ча а доацаш).

Цкъаза шоартта доакъар дале а, хьисап а теркам а боацаш, из жена сов дийхкача, цар цоакъарах чам эккха а, ца доаггІаш тІехкхаба а, доакъар когашта кІалъахийта, доаде а тарлургда. ГІулакх иштта оттаргдоацаш хІама дир оаха, йоаггІача нормахи оттаяьча ханеи жена доакъар а телаш.

Бийсан салеІа жа, сецца хьал ма ГІайттинге а, Іуша ялат дуллар царна. Жа ялат диаь даьнна ах сахьат даьлча, телхари бІехъеннари юкъера дІа а къоастайийя, кьажкІий силос лора оаха царна. Цул тІехьагІа хий а моладий, йол юийтар.

Иштта кхаьбачул тІехьагІа жа доажаде арадоах. Делкъа хана жа базе чудоагІа. ТІакхха йол а йиллий, кхоаб уж. Делкъел тІехьагІа диъ сахьат даьлча, силос юл царна, тІакхха шозалагІа хий моладу. Бийсана даа ча а дилле, дІаоттаду жа.

Хьаьшка массаз а лоаттабу минеральни кхача — мели кхеран тухи. Аьта мел ялатаца эйий юл оаха.

1957 шера декабрь бетта тІехьарча деношка жа дахка доладелар, 1958 шера январь бетта дІахо а дахкаш. Керда Іобаьча Іаьхара дозал юккъера лаьрхІача 3,5 килограмм яр. Дукхача жерча шишша беш дика Іоахарий дир. Жа дахкийтар оаха лаьрхІа цу гІулакха даьча кхий чу.

Жа дехкача хьалхарча деношка царна дийнахь-бус луш долча доакъара боарам кІезига беш хийцар оаха, силос вІалла а ца луш кхо-диъ ди а доаккхийташ. Цул тІехьагІа хьалхагІа кхаьбача тайпара юха а кхаба доладора.

Юхьонца даккхийтарал совгІа кхы хІама лац оаха Іоахаранта. Наьна шура тоъал йоаца Іаьхар дукха шура йоагІача жийна кІал хецар. Цхьабакъда цхьаболча Іуш хІанз а тІехьа дечча тайпара Іатта шура Іоахаранта хьувкхаш хІама дац оаха. Цхьа кІеззига ха яьлча май беттара дукха витаминаш йола йоляа Іомаду оаха Іоахарий. Свекла а минеральни кхача а бала болабу.

Кхо кІира даьлча Іоахарий кІезига ха яккха ара дувлийт, хІаьта малх болаш, дІайха ди деча массеек сахьата а ара хулийт уж. Апрель бутт ах баьнначул тІехьагІа доакъарийна лаьрхІа гурахьа кІа дийнача даьгІенашка доажаду Іоахарий.

Іоахарий жена тІехьара къоастадир май беттах ах дІабаьлча. Юкъера лаьрхІача Іоахара дозал 31 килограмм хилар, хІаьта бІаьсти баь Іаьхар пхезза байгагІа бар цу хана чухь. Иштта Іай, хьалхагІа дахкаш 100 жева 125 Іаьхар бир. Щу доалаш 40—45 килограмм хулаш бар хІара Іаьхар. Цар миссел ха йолл бІаьсти даь Іоахарий царел ах дайгагІа дар.

Жийна тІера 5,7 килограмми Іаьхара тІера 2,4 килограмми кІаьла тха даьккхар оаха юккъера лаьрхІача. Жийнеи цо Іай баьча Іаьхаран тІера 8,1 килограмм тха даьккхар оаха. Эггара дукхагІа тха доаллача тоарчашта тІера доаккхачул дукхагІа ца из.

Іоахарий тІехьара ма къоастадинге а, жена осеменени е доладелар гхо, шу йисте доаллаш уж шозалагІа дахка кхуврдолаш. «Советски руно» яхача совхозе а нов. Гиренко воккхагІа вола жаІу волча шера шозза дахка жа, яхаш дувцар тхоога. Опыт утттаеш дола жа чудоахха кхий Іыйне а шийла а хургдолаш моттиг вІаштІехьа яьккхар совхоза специалисташа. Ахканара дии ха оттами гуйранарча денна а ха оттама а гарга озаш, шийлагІа хургйолаш хІама дар из.

Уж тайпа гІулаккхаш леладаь даьд оаха. Дуккхача шерашка тхоаштІ дайзача гІулакха тІагІолла жа дикагІа кхаба а уж леладе а хІама дар оаха даьр. Бийсан а дийнахьа шийлача сахьаташка жа доажадаро царна моша цоакъар дехкарои дорстаду уж. Июнь бетта дахкардола леррига жа дика тоаценна а унахцІена а дар. Цу беттах ах баьча долденна июль бетта осеменени йисте яьккхар оаха. Дахкардола жа хьалхара аьрхІе хилча санна лела а дора, кхаба а кхоабар.

Доахбрь бетта дуккха дахка доладелар жа, хІаьта кердача шера январь бетта ах баьча дехка а даьлар уж. ХІаьта бехкача хІара бІаьйийно 129 Іаьхар бир. **БІарччача шера хІара 100 жийво 254 Іаьхар бир тха бригаде, вешта аьлча тха 630 жийво 1600 совгІа Іаьхар бир. Цхьа Іула когаметта кхо Іул хилар, юкнъера лаьрхІача цхьан жийнеи цо баьча Іаьхараи тІера 8,1 килограмм тха а доалаш.**

Лаьрхіача, тха бригадо шера 370 центнер дулхи 2,1 тонн тхаи дукхагІа даьккхар, колхозагеи паччахьалкхенгеи 200 эзар сом мах бола продукци а кхоачаш. Продукци йоаккхача дІабода мах 20 процент лохбаьб.

И. МАЛАШЕНКО,
Сталина цІерахча колхоза воккхагІа вола жаІу.
(Ставропольски краян Невинномысски район).

Хулиганал леладэрашца къиза къовсам лоаттабэ

Вай сийлахь-йоккха Даьхе бІу беннна коммунизм хьалъеш йоал хІанз. Ший экономика социалистически эргаяккхарца советски халкъо Коммунистически партен хьалхленца кхы тІа а керда толамаш доах социалистически паччахьалкхе чІоагІъярна, халкъа боахам дегІаоарна, культура а наьха вахара хьал а аидарна.

Іъели бокъо йоацаш хилари дІа а даьккха советски общественни строяс къахьегамхошта шерра никъ хьабийлаб творчески къахьега, цар духовни а физически а деррига низаш дегІадоаладарна.

Советски халкъа вахар а хьал а тоаденнад. Нах дикагІа хІама де а барзкъа дувха а баьннаб. Царна хов кхоана фу хурда-хьогІ яхаш шоай кхера ца безилга, балха боацаш бисара кхерам шоашта тІа ца латтилга.

Вай мехка оттаде мел деза хьал оттадаьд дІаяхача къаьнача замах диса харцахьарча гІулакхех нах мукъабаларна. Цхьабакъда, хІанз а цхьаболча наьха кхетамца долаш да капитализмах юхе дисараш. Царех эггара бІехагІа а доккха зулам доалаш а да къаракъаш мелар.

Капиталистически мехкашка къаракъаш мелара социальни хьаст ба къахьегамхошта эксплуатаци елга, хала къахьега дезилга, баха моттиг а хьал а во хилар.

Коммунизм хьалъеча советски наьха гІулакхашца тарлуш дац къаракъаш мелилга. Капитализмах юхе дисараша, царца цхьана алкаголизмо а новкъарло ю вай обществона дІахо яха.

ССКП XXI-ча съездо белгалдаьча тайпара шерра коммунизм хьалъяра декхараш кхоачащдаро материальни рузкъаш хьаделга дегІадоаладарца цхьана лерхІ наьха коммунистически кхетам лакхбелга.

Цудухьа наьха кхетам лакхбарна болх баьрал совгІа банза боалаш бад советски законаш телхадерашца къиза къовсам лоаттабара болх а.

Ховш да дукхагІа дола зуламаш менна бехача наха делга, къаьстта дукхагІа хулиганал леладу менна бехача наха. А. Б. Хамхоеви В. Ю. Хамхоеви менна беха а болаш Грозне центре шоаех кхийтта гражданин Братухин соца а ваь цунца къовсам а баьккха цох летар, цу тІа а бІеха мотт а бувцаш, цига милиции кхаььчача цунна духьале а йир. Из дарах диъ-диъ шу суд йир царна.

Лакхехьа дийцача тайпара дукхагІа дола зуламаш менна бехача наха ду. Цудухьа общественни моттигашка менна веха саг вар а общественни порядок телхаелга лархІа деза. Из порядок телхаерашца къовсам лоаттабе беза хІара гражданино. Хулиганал леладерашцеи зуламаш дерашцеи къовсам лоаттабелга милицени судеи, прокуратуран хинна ца Іеш берригача къахьегамхой гІулакх да.

Вайна юкъе хІанз а болаш ба шоай лоалахошца барт ийгІа бахаш, общественни моттигашка хулиганал леладеш бола нах. Цу хулиганаша менна бахарца шоай дезала барт эгІабу, общество лархІац. Наьсарен крепосте ваьхача Шаповалов Матвей Ивановича массаза а къаракъаш мелар, ший сесагаца а лоалахошца а бІеха мотт бувцар, цу тІа а цхьаннахьа а балха а вацар. Иштта харцахьа леларах суд йир цунна.

Доккха эхь дола гІулакхаш леладаьд Наьсарен районерча юкъерча школан хьехархочо Шалижев Григорий Васильевича а. Хатта тарлу бераш хьалкхедаита мегаргдий уж санна болча нахага, аьнна.

Хулиганал леладаь цхьакха а саг бехтокхаме ца озаш вита иш яц. Милицени, судеи, прокуратуранн органаша общественностаца аьхха оузам а лоаттаоеш ца леладаьгаш ГІаттара дІадаькха деза вай республике хулиганал леладелга.

Д. КОСТОЕВ,
ССКП обкома лектор.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре Кинокомеди

Йоккха зал — «У тихой пристани».
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗІамига зал № 1 — «У тихой пристани».
Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗІамига зал № 2 «У тихой пристани».
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗІамига зал № 3 — «У тихой пристани».
Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре

«Человек с планеты Земля» яха шера экран дола художественни фильм.
Долалу 8.45, 12.30, 4.15 6.10, 10.
«Кочубей». Долалу 10.35, 2.20, 8.05.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

С000099. 1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 1690.